

Četvrtak, 10. novembar 2005.

Svedok Geza Farkaš

Otvorena sednica

Optuženi je pristupio Sudu

Početak 9.03 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs (Nice), imajući u vidu zdravstvene probleme svedoka, radićemo jedan sat, a onda ćemo nakon svakog sata da imamo pauzu od 20 minuta, a prekinućemo sa radom u 14.00.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Farkaš, imajući u vidu vaše zdravstveno stanje, nama je rečeno da vi nećete sutra da budete na raspolaganju. Da li sada čujete prevod? Imajući na umu vaše zdravstveno stanje, mi smo planirali, odnosno obavešteni smo da vi sutra nećete moći da budete na raspolaganju. Da li je to zbog zdravstvenih razloga, zbog nekih poslovnih razloga ili nekih društvenih obaveza?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Iz zdravstvenih razloga.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Imate zakazano kod lekara?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Imam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pri kraju jučerašnjeg rada, ja sam vas pitao o premeštanju tela u Batajnicu. Možete li da nam kažete šta je vama bilo rečeno u vezi sa tim, ko vam je rekao i kada?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Meni u vezi sa tim ništa nije rečeno. Ja sam odmah rekao da ja o tim premeštanjima sam čuo posle rata iz novina.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Niste baš to juče rekli. Evo, sada ću da proverim šta ste rekli, ako mogu to sada na brzinu da pronađem. Ipak, idemo dalje. Vi ste za to saznali iz novina, da li tako svedočite?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A šta ste saznali iz novina tada?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa, saznao sam da se radi o nekim telima koja su iz neke hladnjače izvađena iz Dunava i posle negde sahranjivani, a tek nakon tih sahrana bili su čak premeštani i tako dalje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zar se niste raspitivali u vezi sa tim?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ja nisam imao razloga da se raspitujem u vezi sa tim, to se nije ticalo vojske i nisam imao razloga.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A komisija, rad komisije, zar se Komisija nije pozabavila tim premeštanjem tela?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ja sam vama rekao da komisija nije se sa tim problemima bavila. Komisija je imala sasvim ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A zašto nije?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Zato što je imala druge zadatke.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vidite, vi ste bili na veoma visokom položaju, bavili ste se Kosovom, odlazili ste na Kosovo i onda se pojavila ta neverovatna tvrdnja o tome da su tela premeštana i nije postojao nikakav interes ni kod koga da sazna šta se desilo.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ja nisam se bavio samo Kosovom, ja sam se bavi o celom problematikom bezbednosti vojske na celoj teritoriji Jugoslavije. A ovaj slučaj je posle rata koji se dešavo, to je bilo više u nadležnosti Ministarstva unutrašnjih polsova, a ne vojske.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mi smo čuli puno svedočenja u vezi sa tim. Evo, izneću vam samo jedan mali detalj, ako niste čuli za to. Vaš ratni kolega Rade Marković, u stvari, da li možemo da kažemo za njega da je bio vaš ratni kolega?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ne znam pod kojom ... Šta vi podrazumevate pod "ratni kolega"? Mi smo bili u ratu, on je radio svoj posao, radio je u MUP-u, a ja radio u vojsci.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste se nalazili na sastancima, da li ste zajedno odlazili na neke sastanke?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da, nalazili smo se ... Evo, bili smo iznenada na jednom sastanku kod gospodina Miloševića.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Upravo tako, on je potpisao izjavu pred Sudom i sudija će odlučiti o istinitost. On, naravno, to negira, ali je dao izjavu o tome kako je održan sastanak sa ovim optuženim u martu 1999. godine i kako su tada pravljani planovi da se tela premeste na drugo mesto, kako Haški tribunalne bi otkrio postojanje tih tela. Da li ste vi znali za to? Inače, samo da podsetim Pretresno veće, radi se o dokaznom predmetu 283.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ja ne znam šta je Rade Marković izjavio pred Sudom i ored vama, međutim, na tom sastanku i ni na jednom sastanku gde sam ja bio prisutan, a bio je i on prisutan, o tome nije bilo reči.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Od tada nekih 800 tela je pronađeno u masovnim grobnicama u Srbiji, a neke od tih grobnica su se nalazile u blizini vojnih objekata i Batajnice. S obzirom na vaše vojno iskustvo, da li prihvatate da iskopavanje, premeštanje i ponovno zakopavanje makar jednog tela je ozbiljan posao, a da bi se to uradilo sa 800 tela, da se radi o jednom još većem poslu? Da li to prihvatate?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ako je to urađeno, onda ste verovatno u pravu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I to je moralo da se uradi pre nego što stignu predstavnici međunarodne zajednice. Dakle, to je urađeno pre juna budući da imamo datume u vezi sa onim kamionom u Dunavu i imamo i druge stvari. Dakle, da bi se tako nešto izvelo na teritoriji Kosova, to bi moralo da znači da vozila koja se kreću sa Kosova, sa tim telima, imaju slobodan prolaz, zar ne?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ja ne znam kad je to urađeno, ne znam za taj datum. A vozila, ako mislite na konvoj, nemam pojma za konvoj, šta je urađeno. A teritorija u toku rata, nadzor nad teritorijom imao je MUP, a ne vojska.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hteo bih da nam pomognete još malo u vezi sa ovim. Nekoliko svedoka Odbrane, jedan ili dva, su otprilike sugerisali da su predstavnici međunarodne zajednice premestili tela. Ili da su to uradili kosovski Albanci. Recite nam, to je potpuna besmislica reći da su kosovski Albanci iskopali 800 tela svojih Albanaca, dakle i to većina tela je imala ispaljene metke u glavu i da onda prikupi sva ta tela i preveze ih u Srbiju. To je potpuna besmislica, zar ne? To se nije desilo.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ja to ne znam, ne znam ko je to izjavio da se izjasnim o tome. Da li se desilo ili se nije desilo, ako se desilo onda nije u redu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Farkaš, vi ste ovde došli zbog toga što nam je rečeno da imate odlična saznanja o bezbednosti, o Kosovu u to predmetno vreme. Kosovo je relativno mala teritorija i vi ste tamo odlazili i znate kakva je bila bezbednosna situacija. Bilo koja sugestija da su samo kosovski Albanci iskopali ta tela i prebacili ih u Srbiju, da li to znači da je to potpuno apsurdno i da nema nikakvog smisla budući da bi to čak i fizički bilo nemoguće postići. Odnosno da oni to ne bi mogli da izvedu.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Verovatno ne bi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Verovatno ne bi bilo moguće.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Verovatno ne bi bilo moguće da oni iskopavaju i da voze ta tela.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Ako odbacimo sugestije, ako je neko izneo takve sugestije da je NATO iskopao i prebacio ta tela, onda ispada da su ta tela iskopana i premeštena pre juna 1999. godine. Želim da pažljivo poslušate sledeće pitanje i da razmislite pre nego što odgovorite. Da li vi u ime vojske kažete da je tu uradio MUP samostalno bez da je vojska znala za to ili ni to ne bi bilo moguće?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ja samo mogu da kažem da vojska za to nije znala, a ko je uradio, da li je tu uradio NATO ili pod hipotezom da su to napravili kosovski Albanci ili neko drugi ko je imao interes da se ta tela ako uopšte postoje nađu na teritoriji centralne Srbije za to vojska i vojna služba bezbednosi i vojna organizacija nije znala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na čemu temeljite tu tvrdnju da vojska nije ništa znala o tome? Podsetiću vas šta stoji u izjavi Radeta Markovića u vezi sa onima koji su učestvovali u tome. Stojković, Ilić, takođe kaže Đorđević i Obrad Stevanović, zatim Branko Đurić, Sreten Lukić i Dragiša Dinić su morali da znaju za to. To je ono šta on kaže. Na osnovu čega tvrdite da vojska nije bila uključena?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Svi generali, odnosno, ova lica koja ste ovde nabrali, to su pripadnici MUP-a.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Upravo tako. Dakle, da li je moguće da je to sve uradio MUP?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ne znam, to ne mogu da tvrdim, uopšte ne mogu da tvrdim kad ne znam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Moje poslednje pitanje u vezi sa ovom temom, barem zasada je sledeće i molim vas da pažljivo poslušate. Vi ste bili tamo, znali ste kakva je bezbednosna situacija, znali ste kakva je bezbednosna situacija na granici između Srbije i Kosova, da li postoji barem neka mogućnost da je MUP prebacio sva ta tela kamionima, odnosno da je dao da se presele kamionima bez pristanka vojske da ne zaustavi i da ne pretresa te kamione kad su se oni kretali? Da li postoji takva mogućnost, makar mala?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pre svega, vojska nije bila na granici između pokrajine i Srbije. Vojska se nalazila na granicama, na državnim granicama, pa, prema tome, na tom mestu nikakvih nadzora vojska nije imala u dubini teritorije. Vojska je bila na granicama i na položajima za izvršenje borbenih zadataka odbrane zemlje. Šta se tu dešavalo, to niko od vojnika nije mogao biti upućen u to. Oni su se nalazili na drugim mestima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Naravno Pretresno veće će odlučiti kakav je bio istorijat u vezi sa tim telima i ko je sve bio uključen u to. Pomozite mi u vezi sa sledećim. Ako na osnovu vašeg poslednjeg odgovora vi dozvoljavate mogućnost da je MUP to uradio bez ikakvih saznanja vojske kao odgovor na direktivu ovog optuženog, šta nam to govori o integraciji MUP-a i vojske, odnosno o razdvajanju MUP-a i vojske?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ovi je vrlo hipotetično pitanje. Može se dozvoliti isto tako hipotetično da je to NATO premestio ili neko drugi. Tako da ja ovde ne mogu na takvo hipotetično pitanje odgovoriti konkretno.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, ja se slažem sa svedokom. Pređite na sledeće pitanje. Tražite od svedoka da špekuliše.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, radi se o hipotetičkom pitanju, ali hteo bih da mu postavim još jedno pitanje. Ako pogledamo unazad i ako se prisetimo svih sastanaka kojima ste prisustvovali i sve ono šta ste videli, da li ste vi imali bilo kakve dokaze o tome da se optuženi dogovarao sa MUP-om, dakle, odvojeno, privatno i da je neke stvari krio od vojske? Dakle, da li na osnovu

bilo kakvog iskustva možete da ukažete na to da je recimo on takve stvari radio?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa, gospodine Najs, vi opet ovde hipotetično postavljate. Ja treba da izmišljam šta je gospodin Milošević radio u svom privatnom, da li je bio ... Ja nisam pratio gospodina Miloševića ...

SUDIJA ROBINSON: Generale, na vama je jednostavno da odgovorite da li je bilo bilo kakvih dokaza koje ste vi videli ili koji su dolazili do vas da je optuženi sa MUP-om, bilo privatno ili odvojeno radio neke stvari. Dakle, da li ste imali bilo kakve dokaze u tom smislu, ne radi se o špekulaciji. Ili ste imali ili niste?

SVEDOK FARKAŠ: Nisam, nisam imao nikakvih dokaza.

SUDIJA ROBINSON: U redu, hvala vam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sada bih hteo nakratko da se vratimo na nešto drugo, budući da bih hteo da sagledam događaje kroz vas i na osnovu vašeg iskustva. Sudijama ste juče počeli da govorite o tome kako ste imali izvesna iskustva sa Kosova pre 1999. godine, kada vas je optuženi imenovao na mesto na koje vas je imenovao. Dakle, imali ste neka iskustva kao mlađi oficir, a zatim takođe između 1985. godine i 1988. godine, ako sam u pravu. Da li je to tačno?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste. Bio sam prisutan 1968. godine na Kosovu kada su se demonstacije dešavale, one prve teške razorne, a kasnije od 1985. godine sam bio na položaju načelnika bezbednosti Druge, sadašnje Treće armije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Počeli ste da govorite o incidentu u Paraćinu, kada je jedan čovek potpuno izgubio kontrolu nad sobom i rekli ste da se to desilo 1987. godine. Da li vam je poznato da u vezi sa tim incidentom, da je pokojni Stambolić koji je bio predsednik, u svojoj knjizi napisao da se radilo, u stvari, o jednom događaju koji su mediji prikazali na jedan određeni spektakularan način i da je onda vojska to iskoristila u političke svrhe i da je sve to bilo izmanipulisano? Da li vam je uopšte poznato da je on napisao knjigu i da to stoji u njegovoj knjizi?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Gospodine Najs, to, pre svega, nije bio jedan čovek koji je izgubio kontrolu, pa je ubio na spavanju četvoricu vojnika

i teško ranio petoricu. To je bila jedna organizovana grupa od šest, odnosno sedam ljudi koji su planski izveli terorističku akciju u kasarni u Paraćinu. I oni su osuđeni od strane Vojnog suda sa teškim kaznama. Oni su sada već na slobodi, gospodine Najš, a ove majke mogu samo da odlaze na grobove svojih sinova. A što se tiče gospodina Stabolića, ne znam za tu knjigu. A šta je napisano ... Prosto ne mogu da verujem da je gospodin Stambolić mogao da napiše da vojska špekuliše sa očitim leševima i ranjenicima koji su se tamo zatekli.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Preći ćemo sada sledeći period vaše profesionalne karijere, dakle, do prve polovine devedesetih godina, ali pre nego što to uradimo, hteo bih da pogledamo jedan dokazni predmet. Kako nam je juče bilo objašnjeno, početkom devedesetih godina, odnosno, ranih devedesetih, vi niste radili u KOS-u već ste radili u Civilnoj odbrani, odnosno Teritorijalnoj odbrani. Da li sam u pravu?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste. Prvo sam radio u civilnim strukturama, znači bio sam pokrajinski sekretar za narodno odbranu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Oprostite, podelio sam pogrešan dokument. Molim da mi se vrati. Radi se o sledećem dokumentu. Gospodine Farkaš, hteo bih da pogledamo ovaj dokument, radi se o dokumentu od 16. novembra 1991. godine i to je dokument koji potiče iz komande Prve vojne oblasti, potpisao ga je general-potpukovnik Stojanović i tu stoji da se na osnovu usmenog zahteva u prilogu dostavlja pregled sastava snaga Prve vojne oblasti, dakle pregled ljudi i materijalno tehničkih sredstava po jedinicama, kao i pregled angažovanja po jedinicama Teritorijalne odbrane SR Srbije. Molim pošlužitelja da na grafoskop stavi tabelu koja izgleda ovako. U engleskoj verziji pri dnu se nalazi broj 11. U originalnom dokumentu, gospodine Farkaš ... Radi se o tabeli koja počinje rečju "pregled". Da li ste našli to? Tu se spominje Baranja. Da li ste našli tu stranu? Mislim da u donjem desnom uglu stoji 8/9, dakle, da se radi o osam, od ukupno devet strana. Ovde vidimo pregled angažovanja jedinica Teritorijalne odbrane Republike Srbije u sastavu Prve vojne oblasti na dan 15. novembra 1991. godine. Dakle, to je bilo kada ste vi bili u službi i ovo je nešto sa čime biste trebalo da budete upoznati, zar ne?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne moramo da pogledamo sve šta je navedeno u ovom dokumentu, ali ono šta možemo da vidimo jeste da su sve ove jedinice TO Republike Srbije delovale u Banjskoj Kosi i Kopačkom Ritu, Kamencu i tako dalje. Racite nam, u stvari, gde se nalaze ta mesta?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ta sva mesta se nalaze u Baranji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, u Hrvatskoj. To je tada bilo u Hrvatskoj, a i danas je.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Gospodine Najs, tada je to bila Jugoslavija.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da i ako pogledamo malo niže na ovoj tabeli, videćemo imena mesta koja su poznata ovom Pretresnom veću. Dalj, na primer, pa zatim malo niže Lovas, dakle mesta gde se tvrdi da su počinjeni ozbiljni zločini, a pri dnu vidimo da se spominje i Vukovar. Dakle, ove jedinice Teritorijalne odbrane Srbije su se borile u mestima gde se tvrdi da su počinjeni zločini i to sve do kraja novembra 1991. godine. Da li je to tačno?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Sad vremenski ne znam u kom periodu, da li su baš ove jedinice nalazile se na tim prostorima gde su očigledno učinjeni zločini, tako da ne mogu to da kažem, a jesu ove jedinice, organizovane su i pripremljene i ulazile u sastav Vojske Jugoslavije gde su kasnije bile upotrebljene u borbama.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A ko ih je poslao tamo, na osnovu kog mehanizma su jedinice Teritorijalne odbrane Srbije slate, na primer, u Lovas, u Dalj ili u neka druga mesta?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Na osnovu Zakona o opštenarodnoj odbrani. To je bio osnovni dokument i na bazi odluke saveznog sekretara za narodnu odbranu koji je bio nadređan da određuje i organizuje i vojsku i Teritorijalnu odbranu.

TUŽILAC NAJS: Ovo je novi dokument, molim da se uvede kao dokazni predmet.

SUDIJA ROBINSON: U redu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Radi se o izveštaju, ponovo ću da pročitam. Dakle, radi se o dokumentu iz komande Prve vojne oblasti i odgovara se na usmeni zahtev i tu se daje pregled sastava snaga Prve vojne oblasti, tabelarni pregled broja ljudi i materijalno tehničkih sredstava po jedinicama kao i pregled angažovanja jedinica TO SRS, potpisao je general-potpukovnik, načelnik štaba, Vladimir Stojanović. Na osnovu ovog dokumenta i kako ga vi shvatate, da li vi možete da nam objasnite o kojoj vrsti dokumenta se radi, ukoliko nije dovoljno ovo šta sam ja pročitao. Dakle, recite nam o kakvom dokumentu se ovde radi?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Radi se o jednom pregledu, vojnom dokumentu, pregledu gde se vidi sastav Teritorijalne odbrane, koje jedinice su bile upućene i u kom brojnom stanju. Ja ovde ne vidim potpis gospodina general-potpukovnika, a jeste, tu je, hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Uzgred, pošto sam se vratio na ovaj dokument, možda ću da vam postavim još jedno pitanje. Tamo gde vidimo da su jedinice Teritorijalna odbrane bile prisutne i funkcionisale u mestima kao što su Dalj ili Lovas, da li bi postojali neki izveštaji, pisani izveštaji o njihovom delovanju tokom vremena u tim mestima gde su bili raspoređeni?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ove jedinice su bile raspoređene u sastav regularne vojske, u sastav JNA i sasvim je normalno da su postojali borbeni izveštaji vezano za sve aktivnosti koje su se u određenom vremenu odvijale na tom prostoru. Ovde se vidi, sad vidim iz ovog da je to prvo bojište, faktički slalo izveštaj Generalštabu oružanih snaga Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Da li bi Tužilaštvo lako moglo da dođe do ovakve vrste izveštaja koji postoje od različitih jedinica Teritorijalna odbrane, ako bi želelo da dođe do njih? Da li bi nam oni bili na raspolaganju?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pre svega, nema izveštaja teritorijalnih, ne mogu vam to dati, jer takvi izveštaji nisu dolazili u komandu Teritorijalne odbrane. Ako postoje ti izveštaji, onda se to može eventualno iz Arhive Vojske Jugoslavije dobiti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mislim da ste vi u prethodnom odgovoru rekli da bi takvi pismeni izveštaji trebalo da postoje, a vi kažete nemamo izveštaje Teritorijalne odbrane. Ali sasvim izvesno jedinice Teritorijalna odbrane kao i bilo koje druge vojne jedinice bi imale izveštaje koji bi govorili o tome šta su radili ili kažete da drugo važi za Teritorijalnu odbranu?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ne kažem da drugo važi, nego oni su bili u sastavu, ušli u sastav i sve kompetencije Teritorijalne odbrane kao sistema organizovanja nadležnosti prestale su onog trenutka kada su ove jedinice ušle u sastav JNA. Prema tome, sve njihove aktivnosti i borbeni izveštaji i borbeno upotreba tih jedinica tada je bila u nadležnosti Jugoslovenske narodne armije. Teritorijalna odbrana je samo vršila mobilizaciju, pripremu, obuku i onda su oni ulazili u redovni sastav Jugoslovenske narodne armije.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, nisam siguran, u svetlu poslednjeg odgovora, da li je naš zahtev u pogledu dokumenata pokriven izveštajima ovih jedinica. Ukoliko bi to bio slučaj onda bismo mi želeli da ponovimo svoj zahtev ili na druge načine da insistiramo kako bismo saznali sve o rasporedu ovih snaga.

SUDIJA ROBINSON: Da, ovaj dokument će da bude usvojen u spis.

sekretar: To će biti dokaz 931.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste promenili posao 1995. godine, otišli ste na drugu funkciju, ali pre 1995. godine nastao je 30. i 40. kadrovski centar, je li tako?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da, čini mi se da je u tom vremenu nastalo. Ja nisam imao učešće ni konkretnih saznanja vezano za to.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite nam ponovo, koja je bila vaša funkcija, vaš posao nakon 1995. godine. Podsetite ovo Pretresno veće.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: 1995. godine bio sam pomoćnik saveznog ministra za Civilnu odbranu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zar nikada niste imali priliku da se bavite oficirima koji su bili raspoređeni u Bosni ili su izrazili želju da budu raspoređeni u Bosni ili su bili obavezni da budu raspoređeni u Bosni?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ne. Ja sam tada bio, kao što sam vam rekao, pomoćnik saveznog ministra za Civilnu odbranu. Takvih podataka i takvim problemima ja tada nisam funkcionalno mogao da se bavim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, vi kažete da nemate nikakva konkretna saznanja o 30. i 40. kadrovskom centru? Šta znate o tome?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Onoliko koliko je znam jeste da su posle rasturanja Jugoslavije da su veliki broj porodica tih lica, vojnih lica koja su se nalazila u sastavu Jugoslovenske narodne armije, došli na prostor Srbije. I te porodice su trebale biti zbrinute i socijalno i zdravstveno i da su u tom cilju organizovan taj centar gde su oni mogli ovaj, da dobijaju određene nadležnosti, socijalnu i medicinsku pomoć. To je funkcionisalo radi pružanja te pomoći tim porodicama, čiji su muževi, odnosno, oficiri i starešine ostali su na onoj teritoriji otepljene Jugoslavije. U Bosni i u Hrvatskoj.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Shvatam. Dakle, na taj način ste vi shvatili delovanje ta dva tela, potpuno nedužna u svakom pogledu?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ja ne znam po čemu dužna. Kako dužna? Nisam vas razumeo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ništa tu nije bilo prikriveno, ništa što bi trebalo da se krije, da se drži tajno u vezi sa bilo kojim od ova dva tela.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa, nije se to moralo držati tajno kad su tu dolazili žena, deca i tako dalje, u tu instituciju da traže pomoć i da primaju platu i da budu knjižice za zdravstvene preglede regulisane i tako dalje. Ja ne znam šta je tu moglo biti tajna kad se tačno znalo gde se to nalazi i ti ljudi su dolazili tu da rešavaju svoje probleme.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas dokument 32. Želeo bih da se pozabavimo tim problemom, mada na izvestan način idem napred u vremenu kako bismo se bavili vašom ulogom u Komisiji za saradnju čiji ste član bili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson (Robinson).

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Na kraju krajeva, to toliko nije ni bitno, ali u transkriptu nema određenih odgovora koje daje general Farkaš. Kad ga je pitao gospodin Najs je li to bilo tajno, on mu je odgovorio, "a šta bi tu moglo biti tajno," a ovde piše da nije razumeo pitanje. A tu uopšte nije ušlo. Pre toga ima neka priča gospodina Najs o Hrvatskoj, nije pomenuta Hrvatska u pitanju generalu Farkašu, osim prethodno, naravno, ali u tom pitanju. Ona je u transkriptu. Ja tražim od vas da upozorite Registar (Registry) i ove koji

to vode. Neprijatno mi je da intervenišem svaki čas u vezi sa zapisnikom, a želim da vas podsetim da ima dve godine kako tražim elektronski zapis ove procedure, još ga nisam dobio. I to ima svoje razloge verovatno.

prevodioci: Kada je svedok rekao "nisam vas razumeo", on je zaista rekao "nisam vas razumeo", to je zato što nije dobro čuo prevodioca koji prevodi na BHS. Svedok nije razumeo reč "nevin". Razumeo je da ta reč znači nešto potpuno drugo.

SUDIJA ROBINSON: Hvala. U transkriptu imamo odgovor svedoka, "ne znam šta bi moglo da bude tajno u vezi s tim," gospodine Miloševiću, ali možda ste u pravu u vezi sa ostalim pitanjima, s obzirom na ono šta je prevodilac upravo rekao, ali mi smo primili k znaju vašu zabrinutost koju ste isto izrazili. Hrvatska. Sudija Bonomi (Bonomy) kaže da se pominje i Hrvatska. Da, gospodine Najš.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da pogliamo ova dokumenta koja su zajedno prikupljena prilično brzo. Ići ćemo od strane do strane. Prva strana ovog dokumenta je od 20. oktobra 2003. godine. Ministarstvo unutrašnjih poslova upućuje pismo zameniku ministra Miliću i kaže, molim vas pogledajte, u prilogu je izveštaj sa informacijom o aktuelnoj bezbednosnoj situaciji, potisao ga je Goran Živaljević, a na sledećoj strani se kaže, "prema raspoloživim saznanjima, podizanjem optužnice haškog Tribunala protiv Sretena Lukića izazvano je nezadovoljstvo pripadnika MUP-a Srbije," i onda dalje se kaže, "stoga se ne isključuje mogućnost reakcije da pojedini delovi policijske strukture budu usmeravani ka jasnom definisanju obaveza SCG prema Međunarodnom krivičnom sudu," i onda imamo sledeću stranu. Ako pogledate jedan dokument od dve stranice od Vladimira Đerića, zamenik ministra unutrašnjih poslova Nenad Milić, njemu je upućeno pismo i tu se kaže, "u vezi sa razgovorima o postupku" i bavi se različitim pitanjima, a onda na sledećoj strani se bavi pitanjima nadležnosti i drugim pitanjima i iznosi jedno pravno mišljenje o tome. Možda ne treba time da se bavimo previše, ali to je deo iste dokumentacije od 29. oktobra, to je jedna zbirka dokumenata koja je došla do Tužilaštva i mi ovde imamo sledeći dokument, 29. oktobar 2003. godine, dokument upućen Nacionalnom savetu za saradnju Srbije i Crne Gore sa Haškim tribunalom i počinje rečima, "uvažena gospodo". Da li je to oblik obraćanja koji je korišćen za komisiju čiji ste vi bili član?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pre svega, gospodine Najs, ovi dokumenti su nastali 29. oktobra 2003. godine, odnosno, ovaj prethodni malo ranije. U to vreme već komisija nije postojala. Komisija je rasformirana, čini mi se i na vaš zahtev, negde u aprilu mesecu 2003. godine. Tako da sa ovim dokumentima nikako ja nisam ni upoznat, niti šta mogu o njima da kažem. Nama članovima je faktički prosto onemogućeno više i da ulazimo u te prostorije i tako dalje, tamo gde je prethodno komisija radila. I ovi dokumenti nasatli su daleko, daleko iza toga kad sam ja prestao već, odnosno svi i kompletna komisija prestala da radi. Tako da ja, ja ne znam šta bih u vezi ovih dokumenata, ja niti sam ih čitao, niti znam posle mehanizam obraćanja, ko kome se obraća i tako dalje. Tako da ne znam da vam odgovorim na ovo pitanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, ali kom telu je ovo moglo biti upućeno, ako ne vašem telu ili telu koje je nasledilo vaš organ. Ono dolazi od advokata i upućeno je Nacionalnom savetu za saradnu Srbije i Crne Gore sa Haškim tribunalom.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa, posle donošenja zakona na šta je komisija insistirala, ova komisija koja je ukinuta je prvo postavila pitanje hitnog donošenja Zakona o saradnji sa Haškim tribunalom. Posle donošenja zakona, formirana je, koliko ja znam, ova Nacionalna komisija koja se dalje bavila problemima saradnje. Koliko ja znam.

SUDIJA ROBINSON: Generale, možete li nešto da nam pojasnite? Rekli ste da je Komisija raspuštena na vaš zahtev negde u aprilu 2003. godine. O čijem zahtevu govorite? Na čiji zahtev je raspuštena?

SVEDOK FARKAŠ: Mislim da je na zahtev i na intervenciju gospodina Najsa. Toliko sam čuo, ali nisam u to siguran da je gospodin Tadić na tu intervenciju preko noći, jednostavno smo bili ... Posle jedne sednice Vrhovnog saveta odbrane koji je održan negde u Crnoj Gori, on se vratio, jednostavno sutradan mi već nismo moglo da funkcionišemo, da ulazimo u te prostorije.

SUDIJA ROBINSON: Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Još jedno pitanje proizilazi iz ovih dokumenata. Molim poslužitelja da stavi na grafoskop stranu 10 na engleskom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Kakve veze imaju ovi dokumenti sa ovim svedokom? Nema smisla maltretirati svedoka ovakvim pitanjima o kojima pojma nema. Kao i hladnjače, a što mu je postavio. Šta znači ovo, pita ga kome su upućeni, napisano je Nacionalnom savetu za saradnju s Haškim tribunalom. Kaže da je uputio advokat, nije advokat, gore piše Generalštab Srbije i Crne Gore, načelnik Generalštaba. Ne razumem o čemu se ovde radi. I radi se o 2003. godini. Ta komisija ne postoji, general Farkaš je u penziji, šta ga pita, nema veze ni sa svedočenjem, nema veze ni sa svedokom, jednostavno jedno obično rasipanje vremena.

SUDIJA ROBINSON: Dajte da čujemo pitanje i odgovor, gospodine Miloševiću i onda ćemo da procenimo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Strana 10 od 14 na engleskom i stranica 7 u verziji na BHS-u sa međunaslovom "Zaključak". Pretresno veće se seća ili možemo da podsetimo Pretresno veće da je Tužilaštvo dobilo dokument koji se odnosi na 30. i 40. kadrovski centar, od Ministarstva spoljnih poslova i to je u spisu, dokaz 927 i bilo je sporno među stranama da li je reč o punoj ili delimičnoj verziji događaja. U zaključku ovog dokumenta piše: "Na osnovu zahteva Tužilaštva podnose se dokumenti 30. kadrovskog centra broj 85 i 219" i onda na vrhu stranice piše sledeće: "Ministarstvo odbrane Srbije i Crne Gore dostavilo je Nacionalnom savetu dva dokumenta koja su tražena zahtevom za saradnju MKTJ, broj 85 i 219 i ako sada Pretresno veće to uporedi sa dokumentom 927, videće da je reč o tome, a onda pogledajte dno stranice na engleskom, a za vas, gospodine Farkaš, to je treći paragraf i kaže: "Međutim odlukom Pretresnog veća MKTJ u *Predmetu Milošević* od 12. juna 2003. godine, usvojen je zahtev Tužilaštva i naloženo je Srbiji i Crnoj Gori da u roku od dva meseca dostavi informaciju o 30. kadrovskom centru kao i naredbu načelnika Generalštaba Vojske Jugoslavije o formiranju 30. i 40. kadrovskog centra. Navedeni dokumenti nose oznaku 'vojna tajna, strogo poverljivo,'" i onda se kaže: "Ekspertski tim je ove dokumente ispitao iz perspektive položaja Srbije i Crne Gore u sporovima pred Međunarodnim sudom pravde (ICJ, International Court of Justice) i ocenio na sledeći način: naredba o osnivanju 30. i 40. kadrovskog centra sadrži minimum formacijskih

podataka i ne govori o nadležnostima ovih centara. Sama po sebi ne sadrži podatke koji bi mogli naneti štetu poziciji Srbije i Crne Gore u sporu pred Međunarodnim sudom pravde. Informacija o 30. kadrovskom centru govori prilično pažljivo i uopšteno o pitanju nadležnosti, zastupajući istovremeno političke pozicije odbrane Jugoslovenske narodne armije i njene uloge u Bosni i Hercegovini. Ne sadrži podatke koji bi mogli da nanesu štetu poziciji Srbije i Crne Gore u sporu pred Međunarodnim sudom pravde. Izvestan broj dokaza koji se odnose na 30. i 40. kadrovski centar u postupcima pred MKTJ, od kojih se najznačajnijim mogu smatrati svedočenja Zorana Lilića i izjava zaštićenih svedoka, su dva dokumenta u kojima, prema ovoj oceni, nema ničega šta nije izneto u postupcima pred MKTJ". Ako pogledamo ovo, onda vidimo da je to odraz onoga šta je ekspertska komisija pripremila, a vi ste tada bili u toj komisiji. Da li je tačno da materijal koji smo mi dobili, a to je dokazni predmet 927, namerno bio ograničen koliko je to bilo moguće u svojim objašnjenjima o 30. i 40. kadrovskom centru? Da li se sećate toga?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Gospodine Najš ...

SUDIJA ROBINSON: Svedoče, da li ste u poziciji da kažete da li je ta informacija namerno bila ograničena u svojim objašnjenjima o tome šta je radio 30. i 40. kadrovski centar? Da li ste u poziciji da odgovorite na to pitanje?

SVEDOK FARKAŠ: Jednostavno nisam u poziciji. Ja rekao sam da nisam radio u ekspertskom timu nego u komisiji. Ovaj materijal ekspertske komisije nisam ni pronašao, šta je ovde, toliko brzo prolazi gospodin Najš da nisam mogao ni da se snađem u ovome, međutim, ovaj dokument je nastao 10. novembra 2003. godine. Prema tome, nisam učestvovao u izradi bilo kakvog dokumenta u sastavu ekspertske komisije i ne znam za ovo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I poslednje pitanje u vezi sa tim, gospodine Farkaš. Ekspertska komisija koju ste vi opisali juče koji je igrao ulogu u prezentiranju materijala, bilo direktno Tužilaštvu ili putem svedoka koji su se odazvali na poziv da sarađuju sa komisijom, taj ekspertska komisija, materijal tog ekspertske komisije nije pred nama. Možete li da nam kažete kako možemo da pronađemo, kako možemo da dođemo do toga šta je ekspertska komisija radio?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa, ekspertska komisija, ja sam juče to isto rekao, ekspertska komisija pre svega nije završila svoj rad intervencijom, odnosno, prekidom njihovog rada i oni se nisu bavili problemima na ovaj način kako vi

to kažete. Nego su se oni bavili izučavanjem borbenim i analizama borbenih dejstava. Znači kompleksan pristup borbenim dejstvima, proteklih borbenih dejstava. I ova postavka da su oni radili isključivo u ovom smislu, kako vi to kažete, ne stoji. Toliko ja znam o radu tog ekspertskeg tima čijem radu ja ni jedan sat nisam prisustvovao, odnosno, ne znam šta ću raditi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Časni Sude, mi ćemo se potruditi da nađemo šta možemo od ekspertskeg tima s obzirom na razvoj stvari, kako je sve to izgledalo, a kada je reč o sugestiji da je Tužilaštvo na bilo koji način učestvovalo u donošenju odluke ministra Tadića da se raspusti ta komisija, nemam nikavih saznanja o tome, jer, koliko sam shvatio, tako nešto je sugerisano i mi ne možemo da prihvatimo da u tome ima bilo kakve istine. Sada idemo dalje. U vreme kada je nastao 30. i 40. kadrovski centar, vi ste otišli na drugu funkciju. Samo da bismo se bavili razvojem vaše karijere, onoga šta se vama desilo, tačno je, zar ne i ako se toga sećate, u Dejtonu (Dayton) je optuženi, ukoliko to znate, ako ne znate recite da ne znate, on je bio taj koji je sklonio Kosovo sa dnevnog reda. Kosovo je sklonjeno po strani dok se ne dođe do rezolucije u Dejtonu, da li se sećate toga?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ne znam to.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, baviću se temom iz 1998. godine i to konkretnom temom, ali sada da se bavimo vašim postavljenjem. 1998. godine, grupa koja je bila oko optuženog, vidimo da odlaze Perišić i Stanišić. Da li vam je bilo poznato da je Perišić otišao između ostalih razloga i zbog toga što je smatrao da se Kosovom treba baviti na zakonit način i uz proglašenje vanrednog stanja? Da li vam je poznato da je to bio razlog zbog kog je Perišić otišao?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Iz kojih razloga je otišao, nije mi bilo poznato. Ja sam radio van vojske, znači, u civilnim strukturama društva, tako da te odluke koje su donešene i ralozi za donošenje takvih odluka nisu mi jasni. Nije mi poznato.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I Stanišić je otišao. Zašto je on otišao, iz kojih razloga?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ne znam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro li je to bilo zato što je on, kao i drugi, smatrao da se problemom Kosova treba da se bavi međunarodna zajednica, a nije želeo da se njime bavi interno samo Srbija?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Gospodine Najs, ne znam. Ja sam u to vreme intenzivno se bavio pripremom plana odbrane i o takvim promenama personalnim u Generalštabu samo sam čuo, normalno sam čuo da je do tih promena došlo, a razloge promene na čelu vojske i Državne bezbednosti ne znam, niti je bilo reči o tim stvarima na kolegijumima saveznog ministra odbrane. Mi smo se bavili sasvim drugim problemima i ta problematika mi nije poznata, razlozi mi nisu poznati, a poznato mi je da su ti ljudi otišli.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da onda pređemo na vaše postavljenje. Da li je tačno da ste vi bili školski drug Ojdanića?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste, tačno je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je tačno da ste vi podržavali JUL, političku stranku na čijem čelu je bila supruga optuženog, gospodina Miloševića?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa, nije to tačno. Nisam ja bio ni na kakvoj funkciji i uloji takvoj da ja podržavam, niti sam bio u toj stranci. Ja posle raspada Jugoslavije, rasturanja Jugoslavije, ja više nisam bio ni u jednoj partiji, ja sam prethodno bio član Saveza komunista Jugoslavije, a posle toga ni jedne partije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Juče ste nam rekli, prvo za sastanak za koji kažete da je prethodio vašem imenovanju, otprilike mesec dana pre vašeg imenovanja, ali nismo mogli da shvatimo tačne okolnosti vašeg imenovanja, Dimitrijević je bio vrlo iskusan viši oficir na Kosovu i on je uklonjen sa svoje funkcije upravo pre nego što je izbio sukob, odnosno pre sukoba sa NATO. Da li je to tačno?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ja gospodina Dimitrijevića poznajem, on je jedno vreme bio moj potčinjeni u službi bezbednosti i ja imam visoko mišljenje o njemu i njegovim intelektualnim sposobnostima i iskustvu u službi bezbednosti. Ja ne znam kada sam bio na sastanku kod predsednika, predsednik mi je rekao, na pitanje moje, "a Aca Dimitrijević, gde će da ide" on je rekao da će on biti pomoćnik saveznog ministra odbrane, da objedini ukupnu bezbednosnu problematiku na nivou Jugoslavije. I tako je i bilo, jer ja sam u prvim danima rata i njemu i saveznom ministru referisao. On je bio

u nekoj ulozi tamo i u jednom skloništu ja sam referisao saveznom ministru, već kao načelnik bezbednosti vojske u prisustvu Ace Dimitrijevića.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: On je u suštini gurnut u stranu, a razlog za to je bio što je objavio jedan članak u kome se predlaže međunarodno rešenje kosovskog problema, a to nije bilo nešto šta je bilo prihvatljivo za optuženog.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ja ne znam za taj članak, nisam čitao članak. Gde je objavio?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U vojnom magazinu "Vojska".

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ne znam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vidim vreme, verovatno je vreme za pauzu. Tvrdim da je situacija bila takva da je vas optuženi postavio na to mesto, jer je znao da ćete vi da uradite sve šta on hoće, da ćete uvek da odgovarate sa "da" i vi ste i postavljeni na to mesto bez obzira na to što niste imali veliko iskustvo na Kosovu i zato što ćete vi da budete u situaciji, kao zamenik Vasiljevića, a koji je bio snažan i vrlo sabran čovek, da ćete vi biti u situaciji da radite sve šta se od vas traži na čelu tog odeljenja, je li tako?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Nije tako, gospodine Najs. To uopšte nije tačno. Ja, pre svega, nisam čovek da kažem, bilo na šta da kažem da mi naređuje "da". Služba bezbednosti radi pošteno svoj posao i tako su i školovani i vaspitani. Ova vaša tvrdnja jednostavno ne stoji. A nije, nisam ja bio Aca Vasiljević, nego Aca Dimitrijević, možda nisam dobro shvatio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, samo da podsetim sudije. Vasiljević je mnogo godina pre toga bio vaš starešina, onda je posle toga izgubio svoju funkciju, otišao je u zatvor, onda je od njega traženo da se vrati kao vaš zamenik 1999. godine. Kada ste vi preuzeli funkciju 1999. godine, vi ste preuzeli tu funkciju od Dimitrijevića, je li to tačno?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Od Dimitrijevića sam preuzeo.

ADVOKAT KEJ: Samo jedno pitanje. Da li možemo da dobijemo odgovor na tvrdnju koja je izrečena da je on u suštini gurnut u stranu? To je bilo otprilike unazad pet pitanja, jer upravo je to bila svrha tog pitanja?

SUDIJA ROBINSON: Ko je gurnut u stranu?

TUŽILAC NAJS: Dimitrijević je gurnut u stranu time što je premešten na taj ministarski položaj.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Kej (Kay), mislim da je odgovor dobijen i da je gospodin Najs, bez obzira na to, nastavio i ponovio svoj stav.

ADVOKAT KEJ: To treba da se raščisti.

SUDIJA ROBINSON: Svedoče, šta je vaš odgovor na to?

SVEDOK FARKAŠ: Pa, ja nisam stekao utisak da je on gurnut u stranu, on je postavljen za pomoćnika ministra odbrane da objedinjuje ukupnu problematiku, bezbednosnu, na celoj teritoriji Jugoslavije. Tako da je ta funkcija složenija nego što je bila moja, da budem načelnik bezbednosti Vojske Jugoslavije. To je šira problematika od ove moje funkcije, tako da ja ne vidim to da je to gurnuto na stranu.

SUDIJA ROBINSON: Još jedno pitanje pre nego što napravimo pauzu. Da li je Vasiljević bio vama nadređen u nekom trenutku?

SVEDOK FARKAŠ: U jednom kratkom periodu, vrlo kratkom periodu, upravo u trenutku kad sam ja otišao iz službe, to je devedesetih godina možda, 1989. godine, par meseci. Tada sam ja bio na čelu bezbednosti Prvog bojišta, a on je bio načelnik Uprave bezbednosti.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, da li ste završili sa vašim unakrsnim ispitivanjem? Sada ćemo da napravimo pauzu.

TUŽILAC NAJS: Nisam završio sa unakrsnim ispitivanjem, ali jesam sa ovom temom.

SUDIJA ROBINSON: Sa temom. U redu, napravićemo pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, možete da nastavite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Trebalo bi da vas obavestim da od kako smo postali svesni činjenice da je ekspertska komisija bila povezana sa Komisijom Vojske Jugoslavije, da smo zatražili da se dostave svi izveštaji, međutim, ništa od toga nam nije bilo dostavljeno. Gospodine Farkaš, 1998. godine ...

SUDIJA BONOMI: Pre nego što nastavite, ja sam shvatio nešto drugo nakon što sam saslušao ovog svedoka, da su postojala dva različita tela: da je postojala komisija, on je opisao svrhu te komisije i onda je on takođe spomenuo i ekspertski tim. E sad, možda je problem u terminologiji, a možda takođe vi niste bili dovoljno konkretni ranije, budući da niste znali. Ne znam. Zar niste više saznali na osnovu njegovog svedočenja nego što ste znali i pre?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa, ukoliko budem imao vremena preći ću sa njim još neke dokumente koje smo dobili od Komisije Vojske Jugoslavije, jer, naravno, Vlada uvek može da se osvrne na neki tehnički detalj znajući vrlo dobro šta mi tražimo, pa na osnovu toga nam odbije zahtev. Gospodine Farkaš, 1998. godine još uvek niste preuzeli svoj posao u KOS-u, ali da li ste znali šta se dešava u KOS-u i znali ste nešto o krivičnim istragama? Da li je vama poznato da je bilo koji oficir Vojske Jugoslavije, da je protiv bilo kog oficira sprovedena istraga ili da je bio krivično gonjen zbog prekomerne upotrebe sile u susretima sa osobama koji su bili opisani kao teroristi 1998. godine?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Te 1998. godine ja nisam bio u prilici da pratim tu situaciju u vojsci, jer ja sam bio u Ministarstvu odbrane. Prema tome, ako su pokrenuti, tada su još postojali vojni sudovi oni su išli redovnim putem preko tih vojnih sudova, tako da ja to ne znam da li je to pokrenuto ili nije i šta se sve tamo dešavalo. Dakle, takvih informacija ja nisam imao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na primer, mi smo čuli svedočenje lorda Ešdauna (Paddy Ashdown) o tome kako su tenkovi otvarali vatru po objektima civila, zatim, takođe smo čulo od svedoka K-32 o generalu Deliću što je on, naravno, negirao, o tome da su se civili uklanjali iz kuća bez ikakvog opravdanja. Bez obzira kako stvari stoje, ukoliko se to dešavalo 1998. godine, a o tome će odlučiti Sud, vi nemate nikakva saznanja o tome da su vođena bilo kakva suđenja u vezi sa tim aktivnostima? Da li vam je poznato da je neko suđenje bilo u toku?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da li su tenkovima terani žitelji Albanci na tom prostoru, ja to ne znam. Na taj deo najviše možda bi mogla da da odgovor osoba koja je mogla da vidi sve to šta se tamo dešava. A o suđenju ne znam. O suđenju i suđenjima i procesima ne znam. Nisam bio u poziciji, ja sam danas rekao da sam se vrlo ozbiljno bavio ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja vam kažem da je jedan od razloga zbog čega nisu održana suđenja nešto šta jeste vama poznato, a to je, do 1998. godine je već postojala odluka da se upotrebi bilo kakva sila od strane Srba na Kosovu i da je to bilo moguće izvesti. A razlog što ste vi znali za to jeste što ste vi bili uključeni u naoružavanje Srba koji nisu bili pripadnici vojske na Kosovu. Da li prihvatate to da ste bili uključeni u naoružavanje Srba koji nisu pripadali vojsci na Kosovu?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ne prihvatam tu tvrdnju, ja nisam učestvovao u naoružavanju, ja sam, samo trenutak, prema formaciji koja je predviđena i prema onom dokumentu što ste juče ovde videli, svim tim jedinicama koje su ovde formirane u okviru Ministarstva odbrane, po formaciji sledovala određana količina oružja propisana i u konvencijama, tako da je jedina popuna vršena u tom smislu. A to je bio, koliko ja znam, kraj 1998. godine i to je oružje išlo u magacine vojske. Tako da nikakvog posebnog naoružavanja Srba, ja nisam bio uključen ni u kakve takve akcije, nego sam ja realizovao deo plana odbrane.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sada ćemo pogledati dva dokumenta. Prvo ćemo pogledati dokazni predmet koji je, dakle, već uveden, radi se o dokaznom predmetu 391, tabulator 21. Molim da se dokument stavi na grafoskop. Vi ste govorili o naoružavanju jedinica. Videćemo kada se ovaj dokument stavi na grafoskop: "Savezno Ministarstvo odbrane, organ područja Republike Srbije, administracija odbrane Priština (Prishtine), uprava, datum je 21. maj 1998. godine, upućuje se odelenjima i službama odbrane" i dalje stoji: "Načelnici odelenja i sekcija moraju odmah da uspostave veze sa opštinskim vođama kako bi obezbedili da se sastave spiskovi u svrhe naoružavanja stanovništva," dakle, ne jedinica, tu stoji naoružavanje stanovništva, "što će izvršiti savezno Ministarstvo odbrane kroz svoje organizacione jedinice na teritoriji. Obezbediti da oni čije su ratne dežurne službe u jedinicama Vojske Jugoslavije," pa sad sledeća strana.

prevodioci: Prevodioci nemaju original dokumenta.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: “Da oni ne budu na spisku, budući da će njima biti izdato naoružanje s obzirom da se nalaze u ratnim jedinicama”. Zatim, dalje: “Sprovesti gorenavedene akcije tokom kratkog vremenskog perioda i u potpunoj diskreciji. Obelodaniti sadržaj ovog naređenja samo onima koji direktno učestvuju,” a zatim dalje stoji: “U sprovođenju ovog zadatka veći deo aktivnosti treba usmeriti ka zaštiti stanovništva u mestima gde su Srbi i Crnogorci u manjini i gde postaju sve više i više meta napada albanskih terorista”. Dakle, ovde imamo određena opravdanja. Međutim, u stvarnosti se dešavalo to da je Ministarstvo odbrane tajno naoružavalo srpske civile. Da li je to tačno?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Nije to tačno. To srpski civili nisu bili tajno naoružavani, ja sam to rekao da se naoružavanje vršilo prema formaciji i prema odluci saveznog ministra odbrane koje se zasnivala na Zakonu o odbrani i da se formiraju jedinice Civilne odbrane. I te jedinice Civilne odbrane isto su imale šest kategorija već prema postojećim situacijama na teritoriji gde je i koliko bilo masovno stanovništvo tako da prema tom mogućem kontingentu vojnih obveznika po ovoj osnovi je određena i formacija i dostavljena dole u magacine vojske određena količina oružja. Ovde nisam video, vrlo je loša ova kopija, tako da nisam mogao ovo sve da pratim ovo što ste vi nabrajali tako da ako ćete biti ljubazni da mi kažete gde to izričito kaže da se samo Srbi naoružavaju i da to bude u diskreciji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite mi, u paragrafu 4 pominje se diskrecija, a zatim ako pogledate drugu polovinu paragrafa tačke 5, nadam se da je to čitko, dakle, radi se o drugom paragrafu, mislim da je to pri vrhu druge strane i tu stoji, “izvršavajući ovaj zadatak,” da li ste našli taj deo koji počinje rečima, “izvršavajući ovaj zadatak veći deo aktivnosti treba usmeriti prema zaštiti stanovništva u mestima gde su Srbi i Crnogorci u manjini”. To je dosta jasno. Dakle, radi se o naoružavanju Srba, zar ne?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da, to tako tu piše. Ova naredba, odnosno, ovaj akt nastao je, to je područni organ nadležan za, Upravu Priština, potpisao je Petar Ilić. To je sve u sklopu, nije se moglo dobiti oružje van formacijskih jedinica koje su bile određene i formulisane naredbom ministra odbrane tako da tu u tim selima imali smo te probleme što su Albanci bili naoružani, oni se nisu odazvali na pozive Civilne odbrane ni vojske, a ovi ljudi su bili non-stop napadni i onaj deo civilnog stanovništva koje se odazvao na pozive regularne, oni su bili naoružani.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Farkaš, pre nego što pređemo na sledeći dokument, izgleda da vi sada ipak prihvatate to da su se Srbi civili naoružavali. Da li sam u pravu?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Oni su bili u sastavu formacijskih jedinica Civilne odbrane, jedinice Civilne odbrane koje su formacijom bili predviđeni. Oni koji su se odazvali, odazivali pozivu, oni su po toj formaciji bili naoružani.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da se vratim na ono šta sam ranije rekao kada sam vas pitao u vezi sa zločinima koje je počinio na primer Delić. Ako naoružavate lokalno stanovništvo i ako to stanovništvo počini krivična dela, zločine, ubije ljude tim oružjem, onda je vrlo teško njih krivično goniti za krivična dela. Vrlo ih je teško krivično goniti, ako ste ih vi naoružali, zar ne? Da li to prihvatate?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ja ne znam koja je krivična dela učinio Delić, ako sam vas dobro shvatio. Ja to ne znam. Delić, koliko znam, on je general Vojske Jugoslavije. Ne znam za njegova krivična dela i šta je on učinio. Međutim ja vama tvrdim da postojale su formacije i tačno određeni broj ljudi i preko orgama Ministarstva odbrane, ovi ljudi koji su se odazvali po toj formaciji bi bili naoružavani. I oni su bili u sistemu za otkrivanje, odnosno, bili su podložni svim sankcijama kao što je to u vojsci i MUP-u za učinjena nedela.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Samo jedan trenutak, molim vas. Sudije su приметili da sam ja pročitao, odnosno rezimirao i onaj deo o grupama koje nisu bile naoružane, jer su imale oružje sa nekog drugog mesta.

SUDIJA KVON: U transkriptu stoji da je broj ovog dokumenta 391, tabulator 21, međutim, zar se ne radi o dokumentu 319?

TUŽILAC NAJS: Samo jedan trenutak da proverim.

SUDIJA KVON: Radi se o dokumentu iz bajndera gospodina Kua (Philip Co), trebalo bi da bude 319, tabulator 21.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, dokument 319, tabulator 21, moja je greška. U vezi sa ovim istom temom, gospodine Farkaš, hteo bih da pogledate jedan drugi dokument koji je već uveden u dokazni spis, tabulator 258, radi

se o jednom događaju koji se desio 1998. godine i o tome je svedočio Šukri Aliju (Shukri Aliu). Radi se o jedinicama Civilne odbrane, o čemu ste govorili. Pre nego što pogledamo dokument, vi prihvatate činjenicu da su jedinice Civilne odbrane bile naoružane, zar ne?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jedinice Civilne odbrane nisu bile kompletno naoružane, samo onaj deo, na onim prostorima gde su bili mobilisani. Znači, nije se sve jedinice, na svim delovima Jugoslavije, jer ovo šta ovde važi, važilo je i za celu teritoriju Jugoslavije. Ovaj akt, znači, samo važi za onaj deo i za one opštine, za ona područja gde su ti ljudi bili mobilisani. A to su uglavnom stariji...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledajmo sada ovaj dokument. Ovo je dokument iz Prištine koji je lično vama upućen. Ako bi mogli to sada da vidimo na ekranu. Molim da se stavi sledeća strana. Dakle, dokument potiče iz Prištine, Područni organ Republike Srbije, upućen je vama lično. I tu stoji: "U vezi sa zahtevom iz vašeg teleksa," navodi se broj, "od oktobra 1998. godine, želimo da vas obavesimo u vezi sa sledećim. U našim komunikacijama" pa stoji broj, "vi ste zatražili da komanda Treće armije obezbedi za nas oružje i municiju i to za sve jedinice koje se formiraju i razvijaju u odeljenja i sekcije na teritoriji Autonomne Pokrajine Kosova i Metohije". Dakle, tu se navodi da sve jedinice koje razvijaju odeljenja i sekcija, da te jedinice treba da budu naoružane, zar ne?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste, tako piše.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako pogledamo kraj ovog dokumenta, to je druga strana engleske verzije, ista strana BHS verzije, u poslednjem paragrafu stoji: "Želimo da istaknemo da dalje aktivnosti u vezi sa uzimanjem, distribucijom i individualnom upotrebom oružja će zavisiti od vaših naređenja i od planova za mobilizaciji koji su sačinjeni". Dakle, vi ste bili osoba koja je trebalo da to aktivira, dakle, da aktivira proces njihovog naoružavanja, odnosno, vi ste taj ko je trebao da naoružava te ljude. Recite nam, šta ste vi učinili?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Prvo, proces aktiviranja je mogao ići samo preko mene, a odluku o mobilizaciji određenih struktura donosi savezna Vlada. Prema tome, po odluci savezne Vlade o aktiviranju određenih delova Civilne odbrane, ovo oružje je moglo biti podeljeno preko mene, preko mojih naređanja daljnih ovim ljudima. A drugo, ovo pojedinačno šta ovde piše, vi vidite ovde gore u drugom pasusu, ovaj duži pasus gde se nabrajaju ove brojke, tu su jedinice Civilne odbrane, vojni obveznici, jedinice veze i službe

osmatranja i obaveštavanja. To su redovne jedinice Ministarstva odbrane koje se nalaze po celoj dubini. Tako da gro naoružanja išlo je za njih koji su formacijom predviđene, jasno definisane, to su jedinice veze koje razvijaju vezu po teritoriji, one se kreću, obezbeđuju vezu sa komandovanjem civilnih struktura tako da ti ljudi morali su biti naoružani kao i pripadnici Civilne zaštite i Civilne odbrane, onaj deo koji je mobilisan. Ovo individualno je podeljeno bilo zato što oni ljudi vršeći svoje funkcije u kancelarijama ili u skloništim stalno su bili izloženi napadima. I to je naređeno da pripadnici Ministarstva unutrašnjih poslova da se njima podeli oružje i oružje da se njima drži u kasarnama.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Budući da sam se ja fokusirao na Civilnu odbranu tokom vašeg svedočenja, gospodin Šukri Aljiu je upitan da li su sve te jedinice bile naoružane, a on je rekao da su bile, a onda je takođe pitan da li je to važno za sve pripadnike etničkih grupa ili ne, a on je objasnio da niko od Albanaca nije primio oružje u skladu sa ovim planom, da je njima čak bilo oduzeto oružje i da je pretila ozbiljna kazna ukoliko neko poseduje oružje. Dakle, ovo šta proizlazi iz ovog vašeg naređenja jeste, u stvari, jedna šema da se naoružaju Srbi, ali ne i Albanci. To je dokaz. Da li vi to prihvatate?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Gospodin Šukri Aljiu, on je bio činovnik, odnosno radio u strukturama odbrane u Prištini. I on je četiri, pet dana pre agresije dezertirao iz jedinice. On je bio poslednji Albanac koji je napustio strukturu odbrane. On je dezertirao, odnosno tražio odmor, otišao na odmor i nije se vratio. Tako da on, koji je bio zadužen za Civilnu zaštitu i unutar te Civilne zaštite za evakuaciju, on je dezertirao i aktom zamenika saveznog ministra on je u nekom periodu bio i pravno razrešen i otpušten formalno iz sastava. Prema tome, on nije u to vreme ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas, da li možete da odgovorite na pitanje: da li je on u pravu kada kaže da su samo Srbi naoružavani, da su samo oni bili naoružani? To je njegovo svedočenje.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Njegovo svedočenje ... Nismo mogli mi, gde sam ja prethodno naredio da svi pripadnici koji su u kancelarijama i rade na terenu bude im podeljeno oružje, ja njemu nisam mogao, niko mu nije mogao dati oružje kada je pobegao, otišao, dezertirao. Isto tako kosovski Albanci nisu se odazivali ovim pozivima, nije moglo njima biti podeljeno oružje. Oni koji su se odazvali, njima je dato. Ja ne znam da li je bio ijedan, zbog presije, pritiska, a koji su vršeni od UČK (Ushtria Clirimtare e Kosoves)

na njih, oni nisu smeli ili nisu hteli da se odazivaju našim pozivima da im bude podeljeno oružje. Oružje je podeljeno onima koji su se odazvali.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li možete da predočite neki spisak ili da nam kažete da li postoji neki spisak sa imenima Albanaca koji su primili oružje u skladu sa vašim naređenjem, kako biste pokazali da svedočenje Šukri Aljiua nije istinito? Da li možete da nam ukazete na tako neki dokaz?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Šukri Aljiu nije mogao ovo da vidi, jer sam rekao da nije bio više i ko zna gde je bio. On je već tada bio u redovima UČK. A nemam takav spisak, nemam takav spisak ni pri sebi, verovatno na terenu negde to postoji, jer postoje spiskovi mobilisanih jedinica tačno poimenično i zaduženje za opremu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Još dve stvari u vezi sa ovom temom, to možemo brzo da pređemo. Pretresno veće je rado prihvatilo i to zajedno, dokazne predmete od 6 do 11. Dakle, radi se o imenovanjima raznih ljudi na mesta komandira štabova, Popović, Nikolić, i tako dalje. Svi ljudi koji su bili imenovani na ta mesta su Srbi, zar ne? Anđelković, Topalović, Kasić i tako dalje. Svi su oni Srbi, zar ne?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jesu. Sem dvojice, mesta u opštinama, nižim, ima i Albanaca. Ja mislim dvojica, trojica. U nekim opštinama.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pokažite nam ta imena, molim vas.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ovde nema, rekao sam u opštinama, nema postavljena u opštinama.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, hvala. Poslednje, možemo da pronademo taj dokazni predmet, ako bude potrebno. Pretresnom veću je taj dokument dobro poznat. Rad se o naredbi na koju se optuženi oslanjao tokom svedočenja gospodina Delića i nekih drugih svedoka, radi se o dokaznom predmetu 356, a to je dokument od 23. marta. Prema tom naređenju daje se instrukcija da Prištinski korpus saraduje sa naoružanim nealbanskim stanovništvom, a moguće je da postoje još neki druge naredbe u tom smislu. Do marta 1999. godine, s obzirom da ste vi bili na položaju na kom ste bili, znali ste šta se dešava u vojsci, da li je vama bilo poznato da se izdaju naređenja kako bi se u borbe inkorporiralo naoružano nealbansko stanovništvo? Ja ću da vam pročitam sada šta stoji u toj naredbi, dakle pojačavanje i naoružavanje nešiptarskog stanovništva Kosova i Metohije, Prištinski korpus pomaže

MUP-u u uništavanju ŠTS u njihovoj zoni odgovornosti. Dakle, to je ono šta je rečeno u toj naredbi. Da li je vama poznato da su takva naređenja bila izdavana?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ne znam. Ovde tri stvari stoje. Znači, stoji vojska, stoji MUP i neki naoružani civili. I onda vi tvrdite, ja ne znam za taj dokument, a i MUP ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, pronaćićemo taj dokument, pa ćemo da vam ga pokažemo. Da li vi kažete, dakle, kao osoba koja je imala opšta saznanja o vojnim aktivnostima na Kosovu i takođe kao osoba koja je posećivala Kosovo, da vama nije bilo poznato da je vojska inkorporirala u svoje redove naoružano nealbansko stanovništvo, uprkos činjenici da ste vi u Ministarstvu odbrane imali ulogu u procesu naoružavanja.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Kako vidite, moj akte sa kojim sam ja naoružavao, odnosno odobrio i obezbedio oružje, to potiče krajem osamdesetih, 1998. godine, tako da u ovim situaciji dole, ja ne znam. A, inače, po Zakonu o odbrani, u zoni dejstava, borbenih dejstava određenih jedinica, svi naoružani sastavi treba da uđu pod komandu određenih nivoa komandovanja vojske, znači, bataljona, brigada, uglavnom brigada. Tako da ako su postojali neki, onda je to bilo ili su bili mobilisani kao rezervni sastav MUP-a ili su bili mobilisani ako rezervni sastav vojske.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mi ćemo da vam pokažemo dokument, ukoliko ne prihvatate to, ne znam da li možemo odmah da ga pronađemo, radi se o tabulatoru 300. Molim da se relevantni delovi stave na grafoskop. Radi se o paragrafu broj 2, ne znam na kojoj strani, mislim da se radi o strani 2. Vidite koji je kontekst ovog naređenja, zatim očekivanja u vezi sa šiptarsko-terorističkim snagama, pa onda ima onaj deo koji sam vam ja pročitao i onda imamo zadatak.

prevodioci: prevodioci nemaju originalan dokument.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ako možete da mi ukažete gde, u kom paragrafu stoji ovo uključivanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Svakako. To je paragraf 2 originala, zaglavlje "Zadatak Prištinskog korpusa". To je vrlo kratak paragraf. Shvatate, gospodine Farkaš, to je dokument koji je uvela Odbrana. U prevodu na

engleski piše: "Sa ojačanjima i naoružanim nešiptarskim stanovništvom sa Kosova i Metohije" tako piše u prevodu na engleski.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa, onda nemamo isti prevod. Ovde ja imam ovaj dokument na drugi paragraf "Zadatak Prištinskog korpusa", da, to u prembuli piše, jeste ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, dakle ...

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ovaj dokument meni nije poznat. Ovaj dokument prvi put vidim, vidim da od 23. marta, to je rano proleće, ne znam o ovom dokumentu, prvi put vidim ovaj dokument i to nije meni poznato.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste preuzeli svoje dužnosti narednog dana, je li tako?

SUDIJA ROBINSON: Nismo čuli prvi deo pitanja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ponoviću. Vi ste preuzeli dužnosti narednog dana i postali ste osoba preko koje su išle sve informacije. Ova operacija koja se pominje u ovom naređenju trajala je pet dana, dakle, od samog početka vašeg preuzimanja dužnosti. Dokazi o tome, gospodine Farkaš, uključuju i to da su svedoci rekli da su videli, da su u vojnim snagama bili uključeni ljudi čije su likove prepoznavali. To su bili lokalni srpski seljani. Stanovnici srpskih sela. Da li ste spremni da prihvatite da je ova naredba stupila na snagu i da je korišćeno naoružano nešiptarsko stanovništvo?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Čim je naredba izdata, ona je verovatno i sigurno stupila na snagu. Ali ovaj je period kada se intenzivno vrši i mobilizacija i popuna jedinica. Prema tome likovi koje vi kažete oni su jedino mogli biti mobilisani inače ne bi mogli biti u sastavu vojske, ne bi mogli biti u sastavu jedinica. Po kojoj osnovi? Oni pre nego što dođu u jedinicu jesu civili, ali su vojni obveznici. I po mobilizaciji dolaze. I oblače uniformu i postaju sastavni deo, odnosno pripadnici Vojske Jugoslavije. Tako da ti likovi koje svedoci prepoznaju verovatno su se prepoznali. Pre toga su bili civili, mobilisani su i ušli u sastav vojske. To ne znam kakav je to ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ništa se ne kaže o tome da su oni mobilisani. Ovde imamo naređenje i imamo iskaze svedoka. Dozvolite da vam postavim sledeće pitanje. Izgleda da ono nema veze sa tim, ali vrlo brzo ćemo se

vratiti na ovu temu. Da li se sećate da ste juče objasnili Pretresnom veću da nije bilo nikakvog naređenja da se čisti to područje, nikakvog naređenja da se proteruju Albanci i da bi bilo takvi naređenja, trebalo bi da bude pismeno, da to bude pisano naređenje, upustvo koje bi prošlo komandnim lancem. Da li se sećate tog dela vašeg svedočenja?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da, sećam se.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kao general, obrazovan čovek, morali ste, tvrdim, da budete upoznati sa činjenicom da se ozbiljni zločini etničkog čišćenja i genocida mogu vrlo lako ostvariti, a bez opštih uputstava vođa koji, između ostalog, mogu da se oslone na lokalnu mržnju i netrpeljivosti kako bi se njihov plan ostvario. I to je razlog zašto su očigledno opasni lokalni naoružani meštani uključeni u vojne jedinice. Da li ste vi upoznati sa takvim jednim opštim predlogom, stavom?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pre svega, moja izjava jučerašnja se odnosila na to, objasnio sam šta znači čišćenje i akciju koju je vojska izvodila zajedno sa MUP-om, to je bilo čišćenje, odnosno borba protiv terorista koji su se nalazili na tom prostoru. Prema tome, moja izjava se odnosila na to da je to tako. A drugi deo moje izjave odnosilo se na to da kroz komandni lanac i odgovornost bez naređenja određenih radnji sigurno nisu mogli izvesti, pogotovo ovakve da se sa tim ljudima odnosno sa vojskom se vrši u smislu čišćenja kako vi to tumačite. Znači, ubijanje stanovništva i tako dalje. Vojka je isključivo vodila akciju, odnosno, borbu protiv šiptarsko-terorističkih snaga i u momentima kada su oni napadli, uzvraćali napadom. A da su prolazili kroz teritoriju verovatno da bi se obezbedila komunikacija, obezbedila mogućnost snabdevanja. I to sam rekao da mi u tom trenutku u drugoj polovini, do druge polovine te godine, mi smo imalo 50 posto prostora Kosova odsečeno od drugih, znači okupirano, odnosno zauzeto od strane šiptarskih terorista, upravo tako kao što se ovih dana dešava. Sada ne mogu ni predstavnici ni snage Ujedinjenih nacija (United Nations) da se kreću Kosovom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mislim da ste se udaljili od mog pitanja. Kao vojno lice na višem položaju, ja vas ponovo pitam da li prihvatate situaciju da je uključivanje lokalnog naoružanog stanovništva, civila, opasno, jer oni mogu da ostvare svoje lične kao i vojne ciljeve u trenutku kada su naoružani i deluju u zajednici koju poznaju? Da li prihvatate da je nešto tako opasno?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Oni su morali biti pod sistemom komandovanja, prema tome, morali su imati uniformu, morali su biti raspoređeni u jedinicama bez obzira da li su lokalni odavde ili odande. Prema tome, oni sa tog prostora su ušli u te sastave. Ja ne znam pravu suštnu ovog naređenja u vezi ove preambule što tu stoji, međutim, nije se moglo desiti da civili budu u stroju sa vojskom. Naoružani ili nenaoružani. To nema, siguran sam da vam to ni jedan svedok neće potvrditi da su u sastavu jedinice vojske videli civile. Ako su ih uključivali, kao što ovde piše, onda su ih i naoružavali i oblačili u uniforme i bili su pod komandom. Tako ja mogu da tumačim ovo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, onda idemo dalje. Rekli ste nam... Uzgred, časni Sude, ima i drugih sličnih naređenja pred vama o upotrebi nealbanskog stanovništva, jedno je od 15. aprila. Nisam još dobio broj tog dokaza. Vi ste preuzeli svoju dužnost 24. marta i rekli ste nam da jedva mesec dana pre nego što je počela agresija, ovaj optuženi vas pozvao i rekao vam da ima nameru da vas postavi na čelo Uprave za bezbednost. Ja neću da osporavam da se taj sastanak između vas i njega odigrao privatno u situaciji kada je trebalo da se marginalizuje Dimitrijević, ali želim da vas pitam o nekim detaljima tog razgovora. Vratićemo se na pitanje koje sam vam juče postavio: da li je vođena bilo kakva zabeleška?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Gospodine Najš, pre svega, gospodin Milošević nije me privatno pozvao. Njegov poziv je išao preko kabineta saveznog ministra odbrane. Savezni ministar odbrane me je pozvao i rekao da treba da se javim predsedniku i to nikakv privatni sastanak nije bio i ja sam otišao kod predsednika i u situaciji kada sam ja došao, nije to bio niko da vodi zapisnik, jer ja sam trebao da idem kod vrhovnog komandanta ili predsednika države i vodim beleške. Ja nisam znao zbog čega dolazim, uopšte nisam znao. Prema tome, ja nisam vodio nikakve beleške i ne znam da li je taj razgovor snimljen ili nije, kako je to bio, nije niko drugi bio prisutan. Prema tome i tom prilikom rekao sam šta sam rekao vezano za Acu Dimitrijevića i koji odgovor sam dobio za to.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Šta ste rekli Aci Dimitrijeviću na tom sastanku?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Nisam Dimitrijeviću ništa rekao zato što on nije bio tamo, nego ja sam rekao šta sam izjavio u vezi mog pitanja predsedniku šta će biti sa Acom Dimitrijevićem. Ja sam takvu izjavu dao, gospodine Najš.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Shvatam. Da biste preuzeli tu funkciju koju vam je ponudio optuženi, vi biste na toj funkciji direktno njemu odgovarali ili biste bili podređeni načelniku Generalštaba Ojdaniću?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Direktno sam bio potčinjen generalu Ojdaniću.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa, zar ne mislite da je prilično čudno da nedostaje taj nivo kontrole i rukovođenja predstavljen na ovom sastanku, jer ste vi direktno imali sastanak sa optuženim, a da Ojdanić nije bio prisutan kako ne bi čuo šta vi imate da kažete? Zar vam se to ne čini pomalo čudnim?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ne čini mi se čudnim. Ja sam bio pomoćnik saveznog ministra, predsednik me je pozvao, ja sam mislio da se ovde radi o konačnom završetku planova odbrane, uopšte mi nije čudno. Tim pre što sam ja neposredno posle tog sastanka otišao kod ministra, javio sam mu se i rekao sam mu o čemu je bilo reči, ministar mi je rekao najhitnije i da požurim sa konačnim pripremama za odbranu zemlje, za te planove i sa tog mesta posle tog javljanja otišao sam i javio se Ojdaniću i Ojdanić mi je rekao da zna za taj, da je faktički predlog prema jednom takvom postavljenju, takav predlog poznat njemu. Znači, negde je razgovarao ili negde su razgovarali. Nikako nije čudno da predsednik države zove generala na neki sastanak.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vidite, ja ne osporavam da su stvari rečene ili čak i zapisane na sastanku o primerenom ponašanju vojske u vreme sukoba, možda ću vam kasnije postaviti pitanje u vezi s tim, a možda i neću, ali ovde, vi ste ovom Pretresnom veću rekli da vam je optuženi tom prilikom, dakle, mesec dana pre nego što su pale bilo kakve bombe da vam je rekao da vojska, služba bezbednosti, treba da se potrudi što više može da koristi svoje kompetencije kako bi se sačuvao obraz vojska i vojnika. Dakle, da ni u jednom trenutku ne treba ispustiti uzde komande i da treba sprečiti da se počine bilo kakvi zločini, da se mora sačuvati obraz vojnika i on vas je, dakle, mesec dana pre nego što je napadnut, usmerio na to da vojnici ne smeju da rade bilo kakve loše stvari. Dakle, mesec dana pre nego što su pale bilo kakve bombe, on je skrenuo vašu pažnju na činjenicu da bi njegovi vojnici mogli da počine neka nedela. Da li je to istina ili ste vi to jednostavno izmislili?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Nisam ja izmislilo, to je sasvim normalna stvar da za vreme masovne mobilizacije i eventualnog napada da se dešavaju neke stvari koje su nepoželjne u vojsci. Tim pre što smo bili svedoci i znamo

da su se na drugim prostorima Jugoslavije takve stvari dešavale. Prema tome, to je preventivno upozorenje da se preduzme sve to šta je moguće. S druge strane, to je bilo manje od mesec dana, ali u to vreme mi smo, kao što sam kasnije saznao kad sam stupio na dužnost bile su izuzetno jake pripreme obaveštajne i kampanja medija za moguće bombardovanje. Tako da to ništa čudno nije da se o tim stvarima razgovara i da preventivno ukaže na neke probleme koji mogu nastati zbog toga da bi se sprečili.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kakve stvari su se dešavale u drugim delovima Jugoslavije? Gde, kad i šta se dešavalo?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa, u toku tih borbenih dejstava videli smo da se to dešavalo. Prema tome, u oцепljenim republikama. Prvo je počelo od Slovenije gde su nam na graničnom, na granici Slovenije Slovenci ubili nekoliko vojnika. Otud je počelo. I to nenaoružanih vojnika.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, to je u izvesnom smislu bilo prilično davno i to je bila druga grupa ljudi koja se može okriviti, jer to su bili Slovenci. Da li ste na to zaista mislili kad ste reki da je bilo problema? Možda to niste nameravali, ali vam se omaklo. I vi ste to rekli. Dakle, sada bih voleo da čujem malo više detalja. Rekli ste da su se određene nepoželjne stvari dešavale u vojsci i mi smo bili svedoci da su se takve stvari deševale u drugim delovima, upotrebili ste množinu, Jugoslavije. Molim vas, recite nam o čemu govorite.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Nisam rekao da smo mi bilo očevici i svesni nego znali smo da se te stvari dešavaju. Znalo se kroz štampu, kroz dopise i tako dalje, kroz izbeglice koji su proterani sa prostora Hrvatske, 300.000 ljudi koji su došli. Znači, o tim stvarima, dešavanjima iz Bosne. Znalo se. Pisalo je, pisale su novine. Jednog trenutka iz Bosne mi smo imali izuzetno veliki broj izbeglica, Bosanaca koji su znači u Srbiji bili prihvaćeni. I onda o tim događajima pisale su i novine i to se znalo kroz štampu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Farkaš, vi ste dali svečanu izjavu da ćete govoriti celu istinu, a izgleda da ste vi i dalje prevideli mogućnost da je bilo koji od srpskih vojnika učinio neko nedelo. Dajem vam treću šansu. Kada ste pomenuli da je postojalo iskustvo da su se loše stvari dešavale, da li ste pri tome mislili da su Srbi radili loše stvari, recite nam, molim vas?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ja sam mislio, odnosno, kazao ono što sam čitao u novinama da se u toku tih borbenih dejstava dešavali su se i zločini.

I tako dalje. Prema tome, i sa jedne i da druge strane. Znači, da su takve zločine činili i Hrvati i Srbi na tim prostorima gde su vođena ta borbena dejstva.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mislite na Vukovar, Dubrovnik, Srebrenicu, da li ste to imali na umu?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Mislio sam i na druge prostore koje vi ne spominjete, znači, mislio sam na celi prostor bivše Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite nam nešto o planu odbrane. Mi smo pokušavali da dođemo do tog plana odbrane već dve godine ali niko nije htao da nam ga dostavi. Šta je u tom planu odbrane rečeno za civile na Kosovu, šta je trebalo da se desi sa njima?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Kako šta može da se desi? Da budu ... Šta treba da se desi sa civilima?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Rekli ste nam da ste pripremali konačnu verziju Plana odbrane predviđajući sukob za nekoliko nedelja i, zaista, to se i desilo, u kom će međunarodna zajednica da vas bombarduje, kao što i jeste, odnosno NATO je to učinio. Dakle, kakav je bio plan? Možete da to razbijete u dva dela, ako želite. Kakav je bio plan, šta da uradite sa OVK, a kakav je bio plan šta da uradite sa onima koji nisu bili pripadnici OVK? Recite nam.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Gospodine Najs, vi, pre svega, ne razlikujete plan odbrane zemlje od plana upotrebe vojske. Plan upotrebe, plan odbrane zemlje sadrži niz elemenata koji nemaju nikave veze sa oružanim dejstvima i oružanom brbom Vojske Jugoslavije sem u onom delu gde se naoružava određenom količinom oružja Civilna zaštita i Civilna odbrana prema konvenciji, prema Ženevskoj konvenciji (Geneva Conventions). Prema tome, plan odbrane zemlje pre svega podrazumeva mobilizaciju civilnih struktura društva, izradu ratne sistematizacije Skupštine, Vlade i svih državnih institucija, predviđa sklanjanje materijalnih dobara, evakuacije i Narodne banke, trezora, predviđa stavljanje u funkciju, u ratnu proizvodnju privredu i sklanjanje svih prvrednih resursa od oštećenja kako bi kasnije mogli da se koriste za vođenje odbrane. Prema tome, plan odbrane i niz drugih elemenata, plan odbrane ne predviđa oružanu borbu samo oružanu borbu organizovanu u smislu kao što je, kao što su jedinice vojske. Kao što je JNA. Plan odbrane, ja ne znam, prelazak privrede na ratnu proizvodnju, ako vam je to potrebno, verovatno ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zastanite na trenutak. Rekli ste nam šta ste radili, rekli ste nam šta ste prezentirali optuženom na tom iznenadnom sastanku mesec dana pre nego što su počela neprijateljstva i to je imalo veze sa koanačnim detaljima plana. Zar taj plan nije imao nikakve veze sa tim kako reagovati na NATO ako oni počnu da bombarduju, jer to je ono šta nas interesuje?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Inače je plan Civilne odbrane i uloga Civilne zaštite jeste u sklanjaju i zaštiti stanovništva od elementarnih nepogoda od raznih akcidenata i posledica borbenih dejstava. Prema tome, taj plan je predviđao kompletno sklanjanje stanovništva u skloništa, u za to izgrađena skloništa ili na drugo mesto gde nisu mogli biti bombardovani.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li se išta kaže ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, moram sada da vas zaustavim. Napravićemo pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pre nego što se vratim na ispitivanje, pitanje prirode ekspertskog tima je nešto čime bih se bavio, ako bih imao vremena. To je tabulator 10 gde su svi dokumenti Komisije Vojske Jugoslavije, barem oni koje smo dobili. Ja ću pokušati da nađem vremena da se time bavim sa ovim svedokom. Vaš poslednji odgovor, gospodine Farkaš koji se odnosio na plan, a plan je predviđao sklonište za stanovništvo u slučaju bombardovanja, kako bi bili na bezbednom ukoliko dođe do bombardovanja. Odgovorite nam konkretno sa da ili ne, da li se taj plan konkretno bavio time šta treba da se desi sa kosovskim stanovništvom, odnosno da li je bio razbijen u dva dela: onaj koji treba da se bavi teroristima, tim delom stanovništva i onim delom koji nisu bili teroristi?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Plan ne razdvaja ni po nacionalnosti ni po veri. Stanovništvo je definisano kao stanovništvo koje se na tom delu nalazi, prema tome, to ne stoji da po veri, po naciji i nije bio podeljan plan prema Kosovu, prema Vojvodini nego ti osnovni principi su u planu bili važeći za celu teritoriju Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Ostajemo, naravno i dalje zainteresovani za to da vidimo bilo kakav dokument u vezi sa tom vrstom plana koji tražimo koji bi se bavio pripremama za bombardovanje NATO-a. Dok je ovaj dokument na grafoskopu, ja bih zamolio da nam poslužitelj pokaže donji deo prve strane i u vezi sa vašim odgovorom, gospodine Farkaš, o zaštiti civila u preiodu rata, da li vi kao vojnik prihvatate tvrdnju da vojska može adekvatno da funkcioniše u stanju rata samo pod civilnom kontrolom?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Vojska ne odlučuje o ratu i miru. O ratu i miru odlučuje politika, znači, ratno stanje je uvedeno odlukom Skupštine, odnosno savezne Vlade.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Na isti način vojska, policija, bilo da je reč o militarizovanoj policiji kao što je to bilo ovde ili policija u drugim uslovima, u vreme rata ne može da deluje, a da ne odgovara na zahteve civilnog rukovodstva, je li tako?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Rukovodioci MUP-a, odnosno, ministar unutrašnjih poslova je član Vlade, znači on je član Vlade Republike Srbije. Prema tome, on dobija određene, ono šta Vlada donese donesu zajednički i on deluje u skladu sa donetim odlukama.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ali to se onda razlikuje od vojske. Jedan organ odgovora direktno Vladi, a kome odgovara vojska?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Vojska odgovara saveznoj Vladi. Vojska je savezna institucija i do trenutka početka ratnih ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Treba nam vaša pomoć u vezi sa sledećim. Pogledajte zaglavlje ovog dokumenta. Vidite da tu piše "zajednička komanda" i da ova naredba dolazi od zajedničke komande. I ako biste pogledali sada kraj dokumenta, a molim poslužitelja da nam pokaže kraj dokumenta, tu je jednostavno potpisano "zajednička komanda za Kosovo i Metohiju". Vi ste bili tamo, bili ste u vojsci. Šta je bila zajednička komanda? Recite nam.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Taj termin "zajednička komanda" ja prvi put sam čuo u drugoj polovini juna meseca 1998. godine. I to je, po mom shvatanju ondašnjem i sa funkcije na kojoj sam bio, to je bio jedan organ za koordinaciju saradnje između različitih struktura na terenu, odnosno konkretno na teritoriji Kosova, znači, bio je jedno telo za koordinaciju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako je to bilo telo za koordinaciju uprkos tome što je ovde izdalo naređenje, ko je onda izdavao naređenja, koje političko telo je izdavalo naređenja vojsci? To je ono šta mi ovde pokušavamo da saznamo.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Nije političko telo nikakvo posebno. Rukovodstvo države, odnosno, država ulazi u rat i državom rukovodi predsednik države koji je odjednom u tom trenutku i vrhovni komandant, odnosno kolektivno telo sastavljeno, Vrhovna komanda i vrhovni komandant. I Vrhovna komanda i Štab Vrhovne komande komanduje vojskom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I na isti način je zajednička komanda Vrhovna komanda. I ona je na čelu države, je li tako?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Nije tako, nije tako. Zajednička komanda ne može biti ovde, kako je ovde napisano, posle možda ću ja da pokušam da objasnim kako to ja shvatam. Prvi put vidim ovaj dokument jer u jednom trenutku teritorije, cele teritorije, Ustavom određene teritorije zemlje dešavaju se teroristička dejstva. Po administrativnoj podeli to je na teritoriji Kosova. Kosovo je Kosovo i Metohija. Kosovo i Metohija je u sastavu države Srbije, a iza Srbije postoji još zajednica država odnosno kako se to još zvalo Jugoslavija gde je tu i Cna Gora i ona ima svoje savezne organe. I normalno je kad se u jednoj teritoriji u jednoj državi desi se ono što se desilo na Kosovu da država bude, svaka normalna država bude zainteresovana da vidi, da reši taj problem. I tu mi na Kosovu imamo različite nivoe prisustva i političkih struktura i prisustva vojske i MUP-a. Vojska je, kao savezni organ, kao savezna institucija, nalazi se tu i ima svoju liniju subordinacije. Policija dostiže do republičkog nivoa i on je na tome nivou predstavljen, odnosno prisustvuje na području Kosova. Ministarstvo odbrane ima isto tako svoju strukturu do opština, a to je isti savezna institucija i normalno je, a pored toga postoje lokalne samouprave, lokalne od opština pa do pokrajine. I tu različitu heterogenu strukturu normalno je da se neko iskoordinira rad kad su te terorističke akcije u pitanju, kad je pola teritorije tog napaćenog Kosova već pod blokadom terorista. I normalno je da država bude zainteresovana i savezna, ona delegira svog predstavnika negde dole, u tu neposrednu blizinu gde se događaji dešavaju. A druge su nadležnosti saveznih organa, republičkih i lokalanih organa do nivoa pokrajine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da vidim da li možete da prihvatite nekoliko tvrdnji na osnovu svog iskustva. U vreme rata, vojska mora jasno da zna ko izdaje naređenja, je li tako?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Isto važi i za policijske snage bilo da su militarizovane ili nisu, je li tako?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ne znam šta znači to sad u ovom kontekstu militarizovane. Kako to treba da shvatim?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U poređenju sa drugim policijskim snagama u vojsci, na primer. Srpska policija je bila vojna policija, kao žandarmi, na primer. Da li prihvatate tu tvrdnju, u vreme rata? Imali su oružje i sve ostalo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Svedok je dobio prevod "u poređenju sa ostalom policijom u vojsci", a kako vidim na transkriptu pitanje je glasilo "u poređenju sa ostalom policijom, policijskim snagama u Evropi". Svedok nije uopšte čuo takvo pitanje na srpskom jeziku.

SUDIJA ROBINSON: Sa tim pojašnjenjem molim da svedok odgovori na pitanje.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa policija je strukturirana sigurno onoliko koliko to materijalni uslovi dozvoljavaju, u skladu sa ostalim razvojem policijskih snaga u Evropi. Ako je to pitanje. A da li je to policija sada militarizovana, ona ima naoružanje i u miru i u ratu. I policija se mobilise i dopunjava rezervnim sastavom kao i vojska. To je jasno valjda, to se radi i svim zemljama Evrope.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li onda prihvatate moju tvrdnju da policijske snage u takvim okolnostima moraju jasno da znaju ko njima daje naređenja? Da li to prihvatate?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Postoji direktna subordinacija jasno definisana kao i u vojsci. Po liniji komandovanja i subordinacije oni znaju, znači sve do osnovnih jedinica milicije, pa sve do ministra policije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li prihvatate da je posebno u vreme rata važno da vojska i policija ovakve vrste znaju šta rade uzajamno jedni i drugi i da koordiniraju svoje akcije?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa, zato je i postojala ova institucija za koordinaciju koja se ovde zove zajednička komanda, da ne samo ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala vam. I da li na kraju prihvatate da barem 1998. godine zajednička komanda bila upravo ono šta izgleda da jeste bila, a to je da je bila telo koje je imalo ovlašćenja da izdaje naređenja i vojsci i policiji?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ne mislim tako jer ako su oni koordinirali na određenim nivoima radi sprečavanja eventualnih međusobnih sukoba u borbenim dejstvima i dobijaju saznanja o stanju na terenu o stanovništvu i tako dalje, to je jednostavno koordinacija između njih da ne bi došlo do određenih sukoba tako da ne znam zašto su oni sebe nazivali "zajedničkom komandom" i takav dokumenat stvorili. Prema tome, postojala i pored toga ako su se oni dogovorili, postojala je subordinacija direktna. Nije mogao ništa komandant treće armije da uradi, a da ne obavesti odnosno izvesti načelnika Generalštaba. Isto tako i predstavnici MUP-a koji su komandovali jedinicama MUP-a nisu mogli da ništa urade iako su se dogovorili oko nekih akcija dok nisu dobili određena naređenja svojom linijom komandovanja. Apsolutno je definisana subordinacija. Ovde je samo reč o koordinaciji. Horizontalnoj koordinaciji na određenim prostorima i vertikalna subordinacija određenih službi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, dve stvari i još jedan dokument i jedna opšta tvrdnja. Opšta tvrdnja je sledeća, gospodine Farkaš: vi sada dajete detaljne odgovore, a, u stvari, ste odali suštinu u vašem prvom odgovoru koji ću vam pročitati, to je stranica 52, red 20: da ste vi kao i svi osatali rukovodioci znali da je ovaj rat u rukama optuženog. Vi ste rekli sledeće. Kad sam vas pitao o telu koje je davali naređenja vojsci, vi ste rekli nije bilo nikakvo političko telo za to. Rukovodstvo države je ušlo u rat, a na čelu države je šef države koji je u isto vreme i vrhovni komandant. Takođe je postojala i Vrhovna komanda, a unutar Vrhovne komande on je vrhovni komandant.

Prema tome i Vrhovna komanda i vrhovni komandant rukovode vojskom. Zar niste u tom odgovoru, mada oklevajući, jednostavno otkrili da je ovaj optuženi sve vodio. I zbog toga, dozvolite da završim svoju tvrdnju, jer možda ne znate taj zadnji deo koji želim da vam objasnim, a to ću objasniti za minut, to je zbog toga što svedoci nikad nisu bili u mogućnosti da jasno objasne šta je bila zajednička komanda, šta je bila Vrhovna komanda, jer svi su znali da je to, u stvari, bio on. Da li je to tačno?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Nisam razumeo: ko on? Optuženi?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Optuženi, da. Da, on je upravljao svim i policijom i vojskom.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa, neko je morao da upravlja. Skupština donese odluku o ulasku u ratno stanje, onda neko mora da bude na čelu svega toga. To je ustavna kategorija i Ustavom jasno definisana funkcionisanja i Vrhovne komande i Štaba Vrhovne komande i tako dalje. Pa, valjda je to tako u svačijoj zemlji da ako dođe do rata da neko rukovodi, da neko to bude na čelu te vojske. Prema tome, naš ustavni poredak ovde to tako je predvideo da na čelu države bude, na čelu Vrhovne komande, bude predsednik države. To ne vidim ništa čudno u tome.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako pogledamo dokument koji se sada nalazi na ekranu i ako pogledamo poslednjih nekoliko redaka u originalu tog dokumenta, vi u svakom slučaju možete da pratite i engleski, što se tiče ovog naređenja iz marta 1999. godine, stoji sledeće u tom dokumentu: "Zajednička komanda za Kosovo i Metohiju iz prištinskog sektora će komandovati i rukovati svim snagama tokom borbenih operacija". Šta to znači?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Nisam uspeo da nađem gde to piše, na kojoj stranici?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Oprostite, to su dva poslednja reda, u stvari, poslednji red pri kraju dokumenta, dakle, pre samog potpisa za zajedničku komandu. Dakle, zajednička komanda za prištinski sektor, Vrhovna komanda je za Srbiju, ali zajednička komanda tu je *alter ego*, odnosno, postojanje toga na Kosovu. Dakle zajednička komanda za Kosovo i Metohiju iz prištinskog sektora, a to nas sve vodi nazad do ovog optuženog, budući da je on glavni.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa, ova, zajednička komanda je iskoordinirala ovu akciju ili ova dejstva i normalno je da posle ovih dogovora da svako izda svoju zapovest i verujem da je iza ovoga i sledila zapovest potčinjenim jedinicama gde ne piše ovako, "zajednička komanda". Ovo je postojalo, ovaj dokument, jedino moguće zato što je isti dokument otišao i policiji da bi oni mogli stvarati svoje dokumente ka naniže, odnosno, naniže i da izdaju zadatke jedinicama kao i vojska. Ja ne verujem da u zapovesti komandanta brigade neke nalazi ovaj termin "zajednička komanda". Oni su koordinirali i dalje će koordinirati, ova poslednja stavka upravo govori o tome, umesto "komandovati" treba da stoji "koordinirati". Ako se desi nešto, neki problemi da reaguju na određani način i savezna Vlada i tako dalje i vojska i policija. Ovde subordinacija nije poremećena, mislim da nije poremećena zato što u nižim komandama sigurno ne stoji ova teza o koordinaciji kao što stoji tu. Ovaj termin "koordinacija".

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, hteo bih da pogledate još jedan dokument, to je dokazni predmet 323, tabulator 3. To je od Štaba Vrhovne komande, datum je 17. april 1999. godine i tu pod datumom stoji da se upućuje komandi Treće armije, zatim stoji "veza, naređenje zajedničke komande za Kosovo i Metohiju, strogo poverljivo," onda se tu spominju razne druge stvari, imamo i sugestije, a tu je potpis Ojdanića kao načelnika Generalštaba. Dakle, Ojdanić priznaje zajedničku komandu budući da se on tu potpisao. Dakle, on priznaje autoritet naređenja zajedničke komande. Da li možete to da nam objasnite?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa, verovatno to sledi da čim je general Ojdanić saznao da takav jedan dokument postoji sa takvim potpisom, mada na ovom dokumentu ne vidi se ni ko je zajednička komanda, to je ovde neki skup, nema ni potpisa dok na vojnim dokumentima svuda onaj ko naređuje stoji pečat i potpis. General Ojdanić sigurno je došao u posed ovog naređenja i on na to reaguje i zato on ovde navodi ovde i daje sugestije šta sad treba da se radi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Visoki vojni oficir sa godinama i godinama iskustva, takva osoba neće uzeti dokument od nekog nepostojećeg tela i odgovoriti. Njegov prvi odgovor na to bi trebalo da bude "ja jednostavno ne priznajem autoritet ovog organa koji mi upućuje ovaj dopis". Dakle, to je nešto sa čime morate da se složite, zar ne?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa, general Ojdanić je verovatno imao, kao i ja pre, ovaj, dolaska u Generalštab neka saznanja da dole postoji neko koordinaciono telo i ja mislim da je ovo jedini dokumenat ove vrste gde je ta zajednička komanda i gde se spominje u dokumentima Vojske Jugoslavije...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne, postoji još nekoliko dokumenata. U stvari, postoji nekoliko dokumenata koji su se, eto, potkrali, ali ako vi ništa ne znate o tome, zašto ste onda mislili da je ovaj dokument jedini dokument te vrste, gospodine Farkaš?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Zato što ja ni ovaj dokument ni ono šta vi kažete da eventualno postoji nisam praktično video. Nisam znao za ovaj dokument, možda su znali neki od mojih organa, ali me nisu obavestili o tome.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne, ne, oprostite, gospodine Farkaš, vi ste rekli "ja mislim da jo ovo jedini dokument ovakve vrste u kom se spominje zajednička komanda". Da li ste to rekli zato što ste vi i komisija znali da je greškom dostavljen jedan dokument koji je otkrio istinu, a otdada su se pojavili još neki dokumenti, a vi se, u stvari, samo sećete tog prvog dokumenta koji nam je bio, u stvari greškom, obelodanjen? Da li je to vaš stav, je li to ono šta ste rekli?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Nije. Nije, nije. Nije to moj stav. Ništa komisija nije sklanjala, nije komisija pre svega imala takav zadatak, nego da uspostavi što bolju saradnju preko država, preko institucija države za Haškim tribunalom. I nikakvo sklanjanje dokumenata nije postojalo. Postojao je zahtev od strane komisije da nadležni državni organ sačini, odnosno neko telo koje će se baviti oslobađanjem lica od čuvanja tajni i oslobađanja dokumenata postojećih koje Haški tribunal traži za dostavu i čuvanje tajni ...Ovo ne znam ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, možda ćemo i na to doći. Hteo bih da razmotrite još dva dokaza, još jedan dokument, radi se o izveštaju eksperata ...

SUDIJA BONOMI: Pre nego što nastavite, gospodine Najs koji je bio broj onog prethodnog dokumenta koji ste detaljno obradili?

TUŽILAC NAJS: Oprostite, D300, tabulator 356.

SUDIJA BONOMI: Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dva dela svedočenja na koja bih hteo da vam skrenem pažnju, a onda bih hteo da vam predočim jedan dokument, nešto što pokušavamo da rešimo. U ekspertskom izveštaju gospodina Kua koji sedi tu pored mene pominje se jedan izveštaj gospodina Pavkovića Ojdaniću od 25. maja, a u kome stoji da MUP i dalje treba da bude pod zajedničkom komandom kao što je to bilo do tada. Drugi deo je to što je Aleksandar Vasiljević, dakle vama potčinjeni i vaš zamenik, on je svedočio o tome da je on prisustvovao u junu 1999. godine sastanku zajedničke komande i da su tom sastanku prisustvovali Šainović, Anđelković, Pavković, on, dakle, Vasiljević, Lukić, Stefanović i Lazarević. Razmislite, vratite se unazad i setite se da ste nam vi rekli da ste primali dosta informacija o vojsci. Zar nije istina da je zaista postojalo telo, zajednička komanda koje je predstavljalo političku volju na Kosovu i da je od tada, u toj fazi na čelu tog tela bio Šainović, da ili ne?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Istina je da je moj zamenik prisustvovao jednom takvom sastanku koji je trajao, pošto posle povratka meni je rekao da je slučajno prisustvovao, jer je Pavković išao na taj sastanak i poveo je i njega, da je taj sastanak trajao svega dvadesetak minuta i on mi je referisao o tome da su izmenili saznanja između sebe i MUP i vojska, gde se nalaze, šta treba da rade i on je potvrdio činjenicu da je na čelu tog skupa bio Šainović. Međutim, rekao mi je to pošto je od početka da kraja bio tamo da tu nije doneta nikakva odluka i nikakva naređenja vezano kao celina i kao pojedincima nije dato nego samo informisanje, razmena informisanja između vojske, političkih struktura lokalnih samouprava i policije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Poslednji dokument u vezi sa ovom temom, molim da se stavi na grafoskop, radi se o podnesku Srbije i Crne Gore, a datum je, u stvari čini mi se da nemamo datum, barem ne u glavnom delu ovog dokumenta, ali pronaći ću datum, a to je usledilo nakon naloga ovog Pretresnog veća od 15. septembra 2003. godine i to u vezi sa sporom po Pravilu 54bis. Datum je 29. decembar 2003. godine. Hteo bih da sada pogledam paragraf broj 2. Molim da se to stavi na grafoskop. Odgovor Vlade odražava nalog da se dostave kompletne informacije u odnosu na to da li je postojao entitet pod naslovom "Vrhovna komanda" ili "Štab Vrhovne komande" i da li su postojali drugi entiteti koji su funkcionisali tada u to vreme. Molim drugu stranu, dakle, da se dostave informacije da

li su postojali entiteti koji su se zvali "Vrhovna komanda" ili "Štab Vrhovne komande" ili da li su postojali i neki drugu entiteti koji su imali slične funkcije i da li su oni postojali tokom ratnog stanja, dakle, od 24. marta 1999. godine pa do 10. juna. I dalje stoji: "U vezi sa tim, Srbija i Crna Gora želi da ponovi, kao što je to i ranije rečeno, da nije postojao nikakav organ 'Vrhovna komanda' u skladu sa Ustavom Savezne Republike Jugoslavije, zatim u skladu sa Zakonom o odbrani i Zakonom o Vojski Jugoslavije. U skladu sa članom 135 Ustava Savezne Republike Jugoslavije, Vojska Jugoslavije u ratu i miru je pod komandaom predsednika republike u skladu sa odlukama Vrhovnog saveta odbrane". Molim da se sada okrene sledeća stranica. Dalje stoji: "U skladu sa svim raspoloživim informacijama ...

SVEDOK FARKAŠ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, generale.

SVEDOK FARKAŠ: Ovde ja uopšte nemam srpski prevod, sve je to na engleskom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Oprostite, ali nemamo pisani srpski prevod budući da je ovo predočeno na engleskom jeziku, a nadam se da to ipak čitam dovoljno sporo kako biste mogli da pratite. Dakle, rečeno je da ne postoji ...

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Upravo bih vas zamolio da čitate sporije da bih mogao da pratim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Naravno. Pročitaću sledeći paragraf sporije. "Na osnovu svih raspoloživih informacija, Vojska Jugoslavije, pre, tokom i nakon ratnog stanja 1999. godine bila je pod komandom predsednika Savezne Republike Jugoslavije u skladu sa odlukama Vrhovnog saveta odbrane." Međutim, onako kako je Pretresno veće obavешteno, Vrhovni savet odbrane se nije sastajao u periodu od 23. marta 1999. godine i 5. oktobra 2000. godine. Što se tiče ovog termina 'Štab Vrhovne komande', izgleda da su taj termin koristili neki oficiri Vojske Jugoslavije kao sinonim za Generalštab. Konkretno ovaj termin se izgleda koristio od strane načelnika Generalštaba Vojske Jugoslavije tokom ratnog perida 1999. godine. Međutim, to se može jednostavno smatrati jednim usmenim naređenjem koje nikada nije materijalizovano u neku formalnu odluku". Dakle, ovo je odgovor koji je

dostavila Vlada. Da li imate bilo kakav komentar, odnosno da li prihvatate ili ne prihvatate da je ovo odraz realne situacije?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: To je odgovor Vlade, međutim, da bi funkcionisala jedna komanda, mora da ima niz elemenata koji treba da se, ovaj, ispune. Pre svega, treba da se zna ko je na čelu te komande i ta komanda prevashodno treba, da bi dokumenti bili zvanični, da ima pečati potpis. To je jedno. Drugo, da li je zamenjen termin za zajedničku komandu, da je korišćen od strane oficira kao Štab Vrhovne komande, to mislim da ne stoji, ako sam ja dobro shvatio ovo šta ste vi sada na brzinu pročitali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson ...

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Moj je utisak da svedok uopšte nije shvatio ove tvrdnje koje su došle od Vlade Srbije i Crne Gore. Naime, ovde se tvrdi da ne postoji forum, odnosno, telo koje se zove "Štab Vrhovne komande". Ovde se uopšte ne govori o zajedničkoj komandi nego se kaže: "Vojskom komanduje u ratu i miru predsednik republike, na osnovu odluka Vrhovnog saveta odbrane", a Štab Vrhovne komande, izraz "Štab Vrhovne komande" ne postoji u zakonskim propisima. Mislim da ovaj svedok nije shvatio tu tvrdnju. Trebalo bi ga pitati ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Miloševiću. Da, svedok se nalazi u malo nezgodnijem položaju budući da nema pred sobom tekst na srpskom. Gospodine Najs, da li možete ponovo da ponovite pitanje?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja sam vas pitao da li vi prihvatate stav koji je iznet u ovom dokumentu, a rezime odgovora Vlade jeste da nije postojala Vrhovna komanda, da je vojska bila pod predsednikom Savezne Republike Jugoslavije, da nije bilo nikavih sastanaka Vrhovnog saveta odbrane u periodu od od 23. marta i 5. oktobra, a da termin "Štab Vrhovne komande" je od strane nekih oficira korišten kao sinonim za Generalštab. E sada, četiri stvari su proistekle iz ovog njihovog odgovora. Da li vi imate neki komentar u vezi sa tim?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa, svakako. Štab Vrhovne komande je postojao. I svi dokumenti koje imate ovde pri ruci nose naslov "Štab Vrhovne komande", a dole imate potpis načelnika Štaba Vrhovne komande. Znači

da je to kao telo postojalo i ne može se to, ne znam koja Vlada da je tako odgovorila na ovaj način, međutim, ne može se negirati postojanje Štaba Vrhovne komande. Vi imate veliki broj dokumenata gde se to potvrđuje kroz komandovanje, a da li se Vrhovni savet odbrane sastajao i tako dalje, ja kao član Štaba Vrhovne komande, ne znam, a da je Štab Vrhovne komande postojao, ja sam bio član tog štaba. Tako da ne znam koja vlada i na koji način je mogla da negira da se mi nazivamo "Štab Vrhovne komande", zamenjujemo termin Generalštab sa Štabom Vrhovne komande.

SUDIJA BONOMI: Postavljajući to pitanje, vi ste rekli da jedna od stvari koja se ističe u tom dokumentu jeste da je Vrhovna komanda postojala, ja sam mislio da ste rekli da nije postojala.

TUŽILAC NAJS: Ne, namera mi je bila da kažem da nije postojala.

SUDIJA BONOMI: To je dovelo do toga da se svedok, naravno, složi s vama, da jeste postojala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je istina onako kao što vam ja tvrdim, a to ste, u stvari, otkrili u svom prvom odgovoru, a to je da je političke odluke o svemu šta se dešavalo tokom sukoba na Kosovu donosio ovaj optuženi, a da je on, u stvari, na teritoriji delovao preko Šainovića i takođe je delovao preko svih formalnih komandnih lanaca kada je to bilo potrebni za vojsku, ali on i samo on je bio glavni i za vojsku i za policiju na Kosovu?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa, sa proglašenjem ratnog stanja, po Ustavu i zakonu je jasno definisano kako funkcioniše odbrana zemlje. I ko je na čelu odbrane. To je ustavna kategorija i zakonom kasnije razrađivana. I ne postoji mogućnost da pored postojanja Štaba Vrhovne komande postoje još neki drugi, hajde da kažem paraštabovi koji sada, preko kojih vrhovni komandant može da komanduje. Postoje jasno definisane linije i određani lanac komandovanja. A što se političkih odluka tiče, znači, to Skupština je donela odluku i o donošenju, odnosno o odbrani zemlje, o proglašenju ratnog stanja, u svakom slučaju u svakoj zemlji takva jedna odluka je politička. Ja to ne znam. To generali i vojska ne donose takvu odluku. Neko mora doneti odluku o proglašenju ratnog stanja. Prema tome, to mora biti stvar države najvišeg nivoa, sa najvišeg državnog nivoa da se takva odluka donese, a onda posle jasno definisane strukture postoje o rukovođenju pojedinim sistemima, a posebno kao što je vojska.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ponovo dajete dug odgovor. Svedoci su davali duge odgovore o zajedničkoj komandi, o Vrhovnoj komandi, onda su nam slali ovakve podneske i tako dalje. Međutim, gospodine Farkaš, ono šta ja kažem je veoma jednostavno. Ja kažem da je tokom sukoba na Kosovu ovaj optuženi bio na čelu i vojske, a da je sve sprovodio svoje političke odluke, lokalno, preko ljudi kao što su Šainović. To je jednostavno pitanja na koje možete da odgovorite jednostavnim odgovorom.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa, ja mogu, ali nisam vas, na čijem čelu vojske, nešto ste progutali, nisam čuo taj celovit vaš izraz, ovaj, celovito pitanje, iako je vama jednostavno. Na čijem čelu je on bio vojske i taj deo nisam čuo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vojske i policije.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa, normalno da komandant, vrhovni komandant je na čelu svih oružanih snaga u jednom sukobu. Prema tome, a Ustavom je jasno definisano kakve su nadležnosti policije i kave su nadležnosti i zadaci vojske.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, sledeća tema. Sastanak 17. maja 1999. godine. O tom sastanku smo čuli neke stvari od Vasiljevića koji je bio vaš zamenik tada u to vreme. I on je rekao nekoliko stvari o tom sasatnku. Hteo bih da čujem vaše komentare u vezi sa tim. On je rekao da se na tom sastanku razgovaralo o paravojsci, da je Rade Marković rekao da su dobrovoljci nužno zlo koje se javlja u svakom ratu, da je on od Arkana dobio ponudu za 100 pripadnika "Tigrova", da je on preuzeo njih tridesetak, a Vasiljević je zatim rekao da optuženi na to nije uopšte regovao, ni pozitivno, ni negativno.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste tačno. Znači, to je tačno ono šta je Vasiljvić ovde izrekao, odnosno dao izjavu. To je tačno da je Rade Marković rekao da je 100 pripadnika "Tigrova", Arkanovih, mu je ponuđeno i da je uzeo 30. Znači, to je tačno. A da nije regaovao, da predsednik nije reagovao na to, to nije tačno. On je rekao i posebno specijalno izdao naređenje njemu da hitno nađe ministra unutrašnjih poslova i da prenese njegovo naređenje upravo vezano za to da takve stvari ne smeju da se dešavaju i da sa njim raščisti i sa Bocom, onim tamo u Podujevu (Podujeve) i da raščisti i sa ovim Arkanovima koji su ovde dole. To je decidno naređenje bilo predsednika. I naredio mu da pronade odmah ministra i da to što hitnije razreši. A na to je Rade Marković rekao da je nešto već u toku i da su već oni ove iz Podujeva

povukli, a sada će to da naredi da se to reguliše i za Kosovo Polje (Fushe Kosove). To je istina drugog dela ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zastanite ovde.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Kao da sam ja izdao naređenje Markoviću da on treba nešto da se dogovori sa Arkanom i Bocom. To nije svedok rekao. Svedok je rekao drugo. Svedok je rekao da sam naredio da se raščisti s tim paravojnim formacijama koje je on pominjao, a ne da se on dogovara s njima. To svedok nije rekao, možete vi da ga pitate da vam razjasni malo bolje to što je rekao. Ovde piše "da se pojasni situacija". Nije stvar u pojašnjenju situacije nego naprotiv, da se potpuno eliminiše svaka mogućnost paravojnih formacija. To je svedok govorio.

SUDIJA ROBINSON: Pa, svedok treba to da kaže. Dozvolite da ja pitam svedoka šta je on imao nameru da kaže, a šta je, u stvari, rekao.

SVEDOK FARKAŠ: Pa, kad je to pitanje postavljeno na tom sastanku predsednik se obratio Radetu Markoviću i rekao mu je da se te snage i takve formacije sklone i da najhitnije da se sa tim razreši i da se najhitnije nađe ministar i da se takve pojave i takve grupacije u sastavu policije više da se ne formiraju. Znači, da se oni raščiste i da se sastanu i da se naredi da te takve vrste formacija i grupacija ljudi ne sme postojati ni u sastavu policije. To je bio stav predsednika.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja to ne prihvatam ni jednog trenutka, jer, ukoliko ja ne grešim u svom sećanju, general Vasiljević je govorio ili je bio spreman da da izjavu koristeći zabeleške. Ako ne grešim, vi nam niste ponudili nikakve zabeleške sa ovog prilično značajnog sastanka od 17. maja.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ne znam koje zabeleške je general Vasiljević mogao da vam ponudi i dao, da je dao, vi biste takve ovde imali. Ja govorim ono šta je bilo na tom sastanku i to je tačno tako bilo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U svakom slučaju, ovo je bio izuzetno važan sastanak sa šefom države. To je bio, bio je pripremni sastanak prethodnog dana. Tema su bili zločini koje je počinila upravo ta vojska vaše zemlje. Videćete šta je rečeno o brojevima za par trenutaka, da li je to upravo bio način kako je optuženi vodio stvari da sa takvog sastanka, vrlo važnog sastanka nije vođen nikakav zapisnik o onome šta je on rekao.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa, vođen, svako je za sebe zapisao zadatke šta je on rekao i i tu na takvim nivou se zauzimaju generalni stavovi vezano za određene stvari. Dovoljno jasno je rekao Radetu Markoviću da to razreši to pitanje i to nije trebalo ništa više zapisivati. Onom čoveku je bilo jasno, kasnije sam video da je on to preneo odnosno raspravili su o tome sa ministrom. Nama je rekao da još jednom to vidimo da li i kakvih organizacija i bilo i šta zlo postoji u sastavu vojske i dao je izričito naređenje da se ni jedna stopa zemlje ne sme pustiti. A to za vojnika je dovoljno. Tri rečenice. Mi smo znali onda da mi moramo odsutno braniti granice prema Albaniji i prema Makedoniji. I to je jasno. Isto tako je rekao, ako treba zatvorite ili sprečite dolazak ili potpuno zatvorite granicu prema Drini da se otuda ne infiltriraju ovakve snage, pa da nam posle prave zlo i u MUP-u i u vojsci. To su nekoliko stavova, vrlo jasnih koje je predsednik izneo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možda ću se vratiti na pitanje zabeleški za par sekundi ili minuta, ali pre nego što to uradim, recite nam da li prihvatate verziju generala Vasiljevića da je nakon rasprava vojna verzija koju je preneo Pavković bila da se tvrdilo da je 800 ljudi poginulo, a Treća armija je tvrdila da to nije tačno i da postoji odgovornost za ubisvo 271 osobe. Da li prihvatate te podatke koji su pomenuti?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jesu, jesu, ti podaci su pomenuti, oko 200 i nešto ubijenih što, za šta vojska zna i za šta vojska pokreće postupak za procesuiranje ili je već procesuirala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A MUP je rekao da, u stvari, nije 800 osoba kako je to preneseno Pavkoviću, već da je reč o 326 osoba. Da li prihvatate da je MUP, predstavnici MUP-a su izneli te podatke?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste, tačno, tako je bilo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Potom je sugerisano da treba osnovati nezavisnu komisiju koja će obaviti istragu u vezi sa zločinima koje je počinila Vojska Jugoslavije i MUP. Pavković je sugerisao da to bude državna komisija koja bi

bila neutralno telo, Šainović je rekao da nije loša ideja da se pošalje neutralno telo iz Beograda na Kosovo, a optuženi nije ništa rekao u vezi s tim, niti je izdao bilo kakva uputstva u vezi s tim. Da li je to tačno?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: To nije tačno. Znači, to je bilo reči o tome, međutim, predsednik je posle izdao naređenje da se prvo raščiti ovo što je dao naređenje MUP-u, odnosno, Radetu Markoviću i onda da oni račiste probleme koje još imaju u MUP-u a zatim da se sastanu predstavnici vojske i MUP-a i da zajedno razrešavaju te probleme oko te komisije ili nekog telo koje će to ustvari razrešavati. Znači, prvo je bilo da on što pre skloni ovo sa...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Usmena naređenja ili pisana naređenja upućena MUP-u, molim vas?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Usmeno pred svima nama je rekao ovo šta sam rekao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da. Da li ima bilo šta napismeno na šta biste mogli da ukažete, pored zabeleški koje je Vasiljević pravio u predmetno vreme? Da li ima bilo šta napismeno na šta biste mogli da nam ukažete što bi podržalo te tvrdnje da se optuženi ponašao na taj način i reagovao na tako konstruktivan način?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste, postoje naređenja, ono šta smo mi odmah preduzeli kada je vojska u pitanju. Ja sam rekao generalu Ojdaniću još u hodu, govorio o namerama šta sve treba da uradimo. Pre svega, nama je najteži zadatak bio i najodsudniji i najproblematičniji zadatak, zatvaranje, kompletno zatvaranje granice prema Albaniji i prema Makedoniji. Prema tome, to je pretočeno u neka naređenja, a neka ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mene interesuje Komisija za istragu zločina koje su počinili vojska i MUP. Da li je izdato bilo kavo naređenje, usmeno ili pisano, kako ste rekli od strane ovog optuženog da se osnuje komisija koja bi obavila istargu?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: On je na tom sastanku rekao ovaj, da se prvo razreše problemi, da se izvrši ovaj zadatak koji imamo i onda da se sastanemo i da probamo, ne da probamo, nego da formiramo, da formiramo tu komisiju i da, ali pre svega da dođe do sastanka između predstavnika MUP-a i vojske. I da se to razmotri.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Već sam ukazo na to da nam trenutno nije na raspolaganju nikakav pisani materijal osim Vasiljevićevih zabeleški, a sada da se pozabavimo sledećim. Ovde se bavimo tim podatkom koji se kreće između 500 i 800 smrtnih slučajeva o kojima se govorilo na tom sastanku. Želeo bih da mi kažete sledeće: koliko je tih smrtnih slučajeva, tih zločina koji se bave smrtnim slučajevima od 500 do 800, koliko ih je rešeno delovanjem ove komisije ili na bilo koji drugi način?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ne znam to. Mi smo vrlo brzo iza toga došli u situaciju da smo se morali povući sa Kosova i Metohije i one započete istrage koje su postojale nismo ih mogli završiti. Ukinuto je ratno stanje i vojni obveznici su raspušteni, a slučajevi koji su započeti i prešli su iz nadležnosti vojske, prešli su u nadležnost civilnih sudova. Tako da na to pitanje ja ne mogu da odgovorim i ne znam. A ovde je svedočio general Gojović i ja mislim da on ima te podatke, jer je Ojdanić njemu naredio da sačini kompletan spisak i da o tome referiše posle ovog sastanka i to je general Ojdanić naredio da načelnik Pravne uprave kompletno ostvari uvid u sve ovo šta je na sastanku, odnosno da ostvari uvid u učinjene zločine. I u stepenu u kome se oni nalaze.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, vreme je za pauzu. Moram da vas pitam koliko vam vremena još treba.

TUŽILAC NAJS: Pa, očigledno, ovo je svedok sa kojim iz mnogo razloga neću moći da pokrijem mnoge teme, ali pokušaću da završim svoje unakrsno ispitivanje za pola sata. Imam još par tema.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, koliko vama treba za dodatno ispitivanje?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa, gledaću da se uklopim u preostalo vreme od pola sata, mada bi mi trebalo više, ali ne želim da dovedem u pitanje odlazak svedoka s tim što vam skrećem pažnju da sam ja za glavno ispitivanje potrošio ukupno tri sata, a gospodin Najs je do sada potročio tri sata i 45 minuta.

SUDIJA ROBINSON: Da. To je tačno. Gospodin Najs je premašio vaše vreme za 40 minuta.

TUŽILAC NAJS: Pa, ako se stvari ne uzimaju od svedoka do svedoka, već se razmatraju globalno, mora se uzeti u obzir da ovaj svedok, da je ispitivanje trajalo sporo i da je reč o očigledno potencijalno vrlo značajnim pitanjima.

SUDIJA ROBINSON: Kada se vratimo, gospodine Najs, pokušajte da završite što je pre moguće kako bi gospodin Milošević mogao da završi svoje dodatno ispitivanje, a svakako ne treba da uzmete više od pola sata. Znae da ja ne volim da insistiram na takvim vremenskim ograničenjima, ali u interesu zdravlja svedoka moramo to da uradimo. Napravićemo pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jedna druga stvar sa sastanka od 17. maja koju nam je tokom svedočenja izneo general Vasiljević, koji je zaista govorio uz pomoć zabeleški napravljenih u predmetno vreme, optuženi je govorio o Boci, odnosno Slobodanu Mediću koji je vodio "Škorpione", je li tako?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa, o tome je govorio general Pavković. On je spminjao, a onda Rade Marković je reko da je tu, da se u toj grupaciji desilo se nekih zločina i da je, da su te jedinice, odnosno, taj sastav da je vraćen odnosno već da je vraćen, otprilike tako je rekao. Da se više ne nalaze tamo. Ja sam tako shvatio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A situacija sa tom jedinicom o kojoj sada naravno mnogo više znamo nakon što smo videli video snimak o tome šta se desilo u vreme, tačnije nakon događaja u Srebrenici, da su ti ljudi počinili ozbiljne zločine, ubijali ljude i onda su se ponovo vratili, raspoređeni su na Kosovu po drugi put, je li tako?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ja ne znam da li je to drugi put. Na tom sastanku nije bilo o tome reči, ja ne znam da l' su drugi put. Znam za taj prvi put da su tu bili i ovo odnosno da je tom prilikom kad samo o tome raspravljali da je rečeno da su oni već vraćeni. A ne verujem da iza naredbe gospodina predsednika, da je posle tog mogli su ponovo da se vrate.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Čuli smo iskaz o tome od Vasiljevića da su oni ubijali ljude oba puta, i prvi i drugi put. Kada je reč o prvoj prilici, je li tako,

jer ste govorili o krivičnom gonjenju, niko iz Bocine jedinice nije krivično gonjen sve dok optuženi nije napustio svoju funkciju 2000. godine, je li tako?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ja to ne znam, da li su gonjeni. Tamo je naređeno da svi budu kažnjeni i da svi budu procesuirani. Predsednik je to tako naredio šta od tog sastava koji je tamo bio, ono što vi kažete, oko Srebrenice, jesu bili ili nisu bili, mi to tada nismo znali odnosno ne znamo i predsednik je naredio da odmah moraju biti kažnjeni. Privedeni pravdi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja to ne prihvatam. On je i kritikovao, ali tvrdim da Boca nikada nije krivično gonjen za taj prvi zločin jer je bio odsutan u vreme kada su njegovi ljudi ubijali civile, uključujući i decu, i niko nije krivično gonjen sve dok optuženi nije svrgnut sa vlasti. Ali vi ne znate ništa o tome. Sada ćemo preći na ono što se dešavalo na Kosovu. Vi ste rekli da ništa ne znate o telima u Batajnici, ništa ne znate o krivičnom gonjenju Bocine jedinice "Škorpioni", a sada nam recite nešto o sledećem. Govorili ste o Gojovićevim dokumentima i prošli bismo kroz njih detaljno da nas vreme ne ograničava u tome. Da li prihvatate da ono šta smo otkrili iz Gojovićevih dokumenata da je samo troje ljudi osuđeno u vezi sa ubistvima do kojih je došlo na teritoriji bivše Jugoslavije, tačnije na teritoriji Kosova. Da li prihvatate da su samo trojica bili osuđeni?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Gospodine Najs, ja ne mogu ništa vezano za to na ovaj način da prihvatim. Ja sam vam rekao da smo mi 10. juna povukli se sa Kosova, sve započete stvari su, ovaj, predate mesno nadležnim sudskim organima i samim tim više vojna služba ili vojna policija ili vojno sudstvo sa tim nije imalo. Da li je to trojica ili petorica, zaista ne mogu da kažem. To nije pitanje za mene. Ne znam šta su posle ovi civilni sudovi radili.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Farkaš, to jeste pitanje koje treba vama postaviti, jer ovaj optuženi je vas predstavio kao nekog ko zaista može da nam kaže sve o krivičnom gonjenju i o tome kako je sve urađeno kako treba. 17. maja priznato je da je od 500 do 800 ljudi ubijeno i to da su ta ubistva počinili pripadnici Vojske Jugoslavije. Gojovićevi dokazi sugerišu da su samo trojica ljudi osuđeni. Mi ne znamo da li su oni izdržali svoju kaznu ili nisu. Da li ste vi u poziciji da nam kažete da je više od trojice ljudi osuđeno za ubistva koja se pokazuju u ovim dokumentima Gojovića. Ako jeste, možete li da nam kažete gde možemo da nađemo dokumentaciju o tome.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa, ja zaista ne mogu da vas ubedim u nešto sa čime nisam se bavio. Kad se posle 10. jula, mi smo povlačili snage sa teritorije, imali smo velike probleme oko svih tih pokreta da se izvede onako kako treba i imali smo ogromne probleme. Šta su sudovi civilni posle toga kad je to predato, te stvari ne znam. Ja znam samo da je u toku rata, znači, do momenta ozvlačenja naših snaga sa prostora Kosova i Metohije oko 382 slučajeve različitih, među njima i ubistava i silovanja je procesuirano. To je, gospodine Najš, preko četiri, pet slučaja dnevno usred rata, ono što je vojska uradila. Normalno, tu ima i teških krivičnih dela i krađa i silovanja i ubistava. Ono šta je vojska tada mogla da uradi, uradila je. E sad, kada je rasformirano i prekinuto ratno stanje onda je to teklo drugim tokovima na koje ja ne mogu da vam odgovorim. Jer nisam se bavio, imao sam dovoljno posla.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Prebrzo sam govorio i hteo bih da se isparvim. Reč je o tri slučaja u kojima je bilo sedmorica ljudi, dakle, ne trojica. Pomozite kod sledećeg. Fehmi Agani (Fehmi Agani), poznata osoba koja se zalagala za ljudska prava ubijen je, brutalno ubijen, tokom događaja koji su se odvijali u vreme NATO bombardovanja. Recite nam šta znate o tome.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa, ja znam o tome da je taj čovek ubijen, da je učinioc uhapšen, a posle ne znam. Znam za to ubistvo da se to desilo, to je štampa i na drugi način i svojim prisustvom mojih snaga znao sam za taj događaj, ali šta se dalje desilo, znam da je čovek uhapšen. Učinioc uhapšen. Ja to ne znam. I da nije iz našeg sastava, da nije iz sastava vojske koji je to učinio, to krivično delo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To je bio čovek po imenu Đeletović, zar ne?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ne znam, ne mogu da se setim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zaista? Jer čuli smo sledeće, ponovo od Vasiljevića koji je vama podnosio izveštaj o svemu tome da je taj čovek po imenu Đeletović na kraju pušten na slobodu i da je to učinio Anđelković koji je bio na čelu Privremenog izvršnog veća, da li se sećate toga?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ako je to tako Vasiljević vama rekao, on sigurno ima dokaze za to i zna to. Ja to na kolegijumu mom ni sa njim nisam raspravljao šta se dešava. To se verovatno kasnije on odnekud saznao, pa je normalno rekao vama.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: On nam je rekao da kada je reč o puštanju na slobodu na intervenciju Zorana Anđelkovića, da je on vama podneo izveštaje o svim tim događajima. Da li je on to uradio? Jer za vas bi bilo važno, zar ne, da imate sve te informacije i da ih prosledite nekome drugom, je li tako? Da li vam je on podneo izveštaj o tome, molim vas?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Nije trebalo da mi podnese, to se znalo da je ubijen i da je ovaj uhapšen. Ja ne znam o kojim stvarima, o svim ostalim stvarima bi podnosio izveštaj. Pre svega, mi se nismo bavili onim što se nas nije ticalo sem u slučajevima kada smo bili konkretno znali da je to učinjeno nešto iz naše nadležnosti i, znači, ako je MUP učinio nešto mi smo to odmah javili MUP-u. Ja mislim da imamo nekoliko takvih slučajeva i ja više ne znam kad je taj čovek predat tamo, pa MUP, pa sudstvo, jedno, drugo radio sa tim. Tako da ovaj, kako ste rekli Đeletović ako je to učinio, to nije bio predmet jednostavno rasprave moje da to vodim raspravu sa službom, šta se dalje dešava sa tim ljudima koji su jednom dati u ruke pravde.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I još jedna tema koja proističe iz Gojovićevih dokumenata koje smo gledali ranije. Izbica (Izbice), tamo se desio najzloglasniji zločin o kojem je pisano u međunarodnim medijima i to vrlo rano, jer je satelitskim snimcima to dokumentovano. Da li se sećate toga?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da, znam da se to desilo i da je tu, ja mislim da je bila i obdukcija, da su ti ljudi bili sahranjeni, pa ponovo ekshumirani i ne znam ishod toga, pošto je to ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Izvolite, nastavite.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ne znam kakav je bio ishod tih obdukcija i na šta se to kasnije ukazalo. Ja ne znam to jer takve izveštaje, čim to pređe sudski, sudski organi počnu da rade, onda to Služba bezbednosti ne radi, oni rade predistražne radnje koje dovode, a kasnije rade po nalogu suda.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vidite, gospodine Farkaš, to je bio ogroman masakr, stotine ljudi, više od stotinu ljudi i u Gojovićevim dokumentima je zabeleženo da su nepoznati počinioci u vojsci. Da li možete da nam objasnite kako je zločin takvih razmera mogao da prođe nerešen među svim ostalim masakrima, da je mogao da prođe nerešen iako je međunarodna zajednica već znala za to? Da li to možete da nam objasnite?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da, ja mislim da u Gojovićevim dokumentima ne stoji da su "NN" učinioci, da su ti "NN" učinioci iz vojske, nego da je

vojska naišla na humke, na grobnice i tako dalje i da je to prijavila. I onda je krenuo proces ekshumacije i sve ostalo. Prema tome, ne stoji tvrdnja da ste vi mogli iz Gojovićevih materijala zaključite da je počinio vojska, nego vojska je naišla na to, oni kao zločin konstatovali da se to desilo i meni je jako žao da su se takve stvari uopšte dešavale, da je to javljeno od strane vojske kao nepoznatog učinioca. Ali to ne znači da je to vojska učinila.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa, kome je to ikada pripisano, na koga je ukazano? Možete li da nam kažete, vi ste bili tamo, posetili ste to područje, rekli ste nam. Ne znam da li ste posetili samu Izbicu, ali možete li da nam kažete zašto takav ogroman zločin je prošao nezapažen uz sve resurse koje je vojska i policija tamo imala?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ja mogu da kažem samo za vojsku, znači, vojska je naišla na tragove tih zločina, da je dala u proces pravnim organima i da je to krenulo. A kasnije istrage vezano za to, verovatno, a u to sam i siguran, jer na nekima smo mi insistirali, nismo mogli da se vraćamo na Kosovo. Prema tome, to je prešlo u nadležnost međunarodnih snaga ili albanskih separatista koji su ostali uz blagoslov ovih snaga tamo na tom terenu. Nikakvi vojni istražni organi nisumogli prilaziti više tom slučaju. Zato je to dato civilnim strukturama, civilnom sudstvu i oni su rešavali, ali ja za to više ne znam i kažem još jednom da za svaku takvu tragediju jako mi je žao što se uopšte dešavala i treba sigurno da budu i otkriveni i kažnjeni. Ako su svi ti leševi, ako su već obducirani verovatno se zna i uzrok smrti tih ljudi. A vojska nije više nikakve nadležnosti imala nad tim da vrši takve istrage i da vodi sudske procese.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hteo sam da vam postavim još par pitanja u vezi sa drugim temama, ali pre toga želim da vas pitam sledeće: vi znate za određane lokacije za koje se kaže da su lokacije gde su počinjeni razni zločini od strane Vojske Jugoslavije, MUP-a i paravojnih snaga na Kosovu. Da li ste vi bili prisutni i na jednoj od tih lokacija u predmetno vreme, dakle, u datim datumima?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Nisam ni na jednoj lokaciji bio prisutan.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste videli neke izveštaje, bilo izveštaje vojske ili policije o događajima koji su se desili, na primer, u Beloj Crkvi (Bellacerke) i sličnim mestima?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ne znam šta se desilo i da li se uopšte nešto desilo u Beloj Crkvi, međutim, u redovnim izveštajima komandnim putem su dolazili izveštaji do Štaba Vrhovne komande i tu smo saznali o nekim stvarima, između ostalog i u slučaju o Izbici, gde je vojska naišla na ovakve stvari, da se javila, znači, ono, dnevni operativni izveštaj se radio i to je stizalo do gore, do Štaba Vrhovne komande.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi shvatate, zar ne, da Tužilaštvo, naravno Pretresno veće će o tome odlučiti, ali da Tužilaštvo ima dokaze o tome da postoje brojni slučajevi višestrukih ubistava, a da ni jedno od tih krivičnih dela nije rešeno, niti su vojska i MUP pokušali da reše te slučajeve. To vam je poznato, zar ne?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da mi je bilo poznato onda kad sam bio na funkciji da to radim, sigurno bih vam bio zahvalan da pomognete da to rešim. To je sigurno jer takva naređenja su postojala. I sigurno bi iz nadležnosti koje vojska ima, a siguran sam da bi to i MUP da su imali takva konkretna, konkretni slučajevi, da to ukazuje da je to vojska učinila ili policija. Vojska bi sigurno pokrenula postupak da se to razreši.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste juče predstavljeni kao neko ko ima velika saznanja o tim stvarima, da niko maltene ne zna više od vas o nekim od tih stvari. Recite nam nešto o zatvorskom kompleksu "Dubrava" i o ubistvima koja su se tamo desila.

SUDIJA ROBINSON: Pitajte ga o nečem konkretnom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste znali bilo šta o tome, u stvari, postavicu vam konkretno pitanje budući da nemamo puno vremena. Na osnovu dokaza koje je predočila Odbrana, mi znamo da je jedna Posebna jedinica policije otišla u taj zatvor 22. maja i preuzela kontrolu nad zatvorom oko 5.15. Takođe imamo i dokaze preživelih da su nekih 15 minuta kasnije bili poređani da bi bili ubijeni, dakle, da je to bilo negde oko 5.30. E sada, na osnovu položaja koji ste vi u to vreme imali, na osnovu onoga što ste saznali kao član Komisije Vojske Jugoslavije, recite nam šta znate o tome ko je izdao naređenje da specijalna grupa oružanih ljudi ode u zatvor "Dubrava"?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pre svega, gospodine Najš, ja sam general-pukovnik Vojske Jugoslavije, a ne policije. To je jedno. Znači, vezano za "Dubravu" i za okolnosti bombardovanja "Dubrave", to beše

zatvor ako se dobro sećam, da se tu nešto desilo oko tog zatvora, to treba da pitate one ljude koji su odgovorni po liniji komandovanja u MUP-u. U njihovoj nadležnosti je bilo. Prema tome, to znam da su se dešavala neka bombardovanja, a ostalo ne znam. Jer tu vi tvrdite da je bilo prisutno nešto vojske? Na tom prostoru.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tamo je bila jedna oružana grupa koja je otišla tamo u 5.15. S obzirom na vaša uopštena saznanja o Vladi, recite mi, da bi se preuzela vlast nad zatvorom, da li bi odluka o tome trebalo da bude doneta na ministarskom nivou?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Gospodine Najs, pa to su pravna pitanja. Pa, vi me pitate o nekim oblastima, još ćete me o medicini pitati. Pa nemojte, ovo nije bilo moj delokrug rada. Da je to tako ja bih onda prisustvovao i obdukcijama, pa bih onda morao da kažem određene stvari.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, i o tome ništa ne znate. Samo da se vratim na ono šta je rekao sudija Bonomi. Tabulator 10 dokumenata iz kolekcije Komisije Vojske Jugoslavije. Molim da se dokument stavi na grafoskop. Ja bih, naravno, voleo da se pozabavimo sa još nekoliko dokumenata, ali mislim da će biti dovoljno da pogledamo dokument obeležen kao tabulator 10. Ovo je dokument u vezi sa vašom komisijom, dokazni predmet 921, tabulator broj 10, ovaj tabulator još nije uveden u dokazni spis, dokument potiče od Pavkovića, datum je 30. april 2002. godina. Ovo će se možda nadovezati na zabrinutost sudije Bonomija. Pod 1 stoji: "Formirati ekspertske tim Generalštaba Vojske Jugoslavije u skladu sa privremenim uspostavljanjem". Dakle, Pavković nalaže da treba formirati ekspertske tim Vojske Jugoslavije, a ne ekspertske tim komisije. Da li je to u skladu sa vašim svedočenjem, danas i juče?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa, apsolutno, ja sam na samom početku rekao da komisiju je svojom naredbom formirao savezni ministar odbrane, a naknadno, kasnije, vidite u datum koji skoro godinu dana kasnije načelnik Generalštaba svojom naredbom iz svog sastava, znači iz sastava vojske formirati ekspertske tim radi sagledavanja borbenih dejstava.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, moja poslednja tema. Molim da pogledamo drugu stranu i ti tačku 5. Kako god da je telo ovaj ekspertske tim, zadatci su sledeći: "Nadzor i analiza dokumenata i podataka iz optužnice Tužilaštva profesionalnih pripadnika Vojske Jugoslavije i penzionisanih oficira,

priprema predloga za odbranu i pobijanje dokaza u optužnici i to u obliku svedočenja profesionalnih veštaka koji se bazira na dokumentaciji iz Arhiva Vojske Jugoslavije, zatim priprema dokumentacije u vezi sa događajima koji su se desili na teritoriji Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Kosova tokom borbenih operacija, sa naglaskom na dokumentaciji zločina drugih strana u sukobu i to posebno za svaki front, kao što stoji u optužnici," a onda takođe stoji, "tokom suđenja analizirati podatke koji su u posedu Tužilaštva Haškog tribunala koji bi mogli da imaju negativne uticaje na bezbednost zemlje". Recite nam da li ste vi videli bilo kakav proizvod koji je načinio ekspertski tim?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Nisam video nikakav proizvod što je počinio. Mi smo dobijali kad je postavljena institucija i donet Zakon o saradnji sa Haškim tribunalom, onda smo mi, prvo preko Ministarstva pravde, saveznog Ministarstva pravde, a posle preko Nacionalnog komiteta komunicirali sa Haškim tribunalom upravo u pribavljanju određenih podataka prema vašim zahtevima. Nikakav proizvod, ovi ljudi koji su radili detaljno i normalno, posle svih ratnih dejstava se vrši analiza, pogotovu ako se pretpostavlja, a u nekim slučajevima i jeste činjenica da su u toku tih borbenih dejstava dešavali se i zločini. I normalno je da je general Pavković sačinio, verovatno ima i detaljno u njegovoj naredbi i ko su ušli u taj tim, verujem da su sve to aktivne starešine koje mogu relevantno da prikupljaju podatke i da srede dokumentaciju, arhivu. Arhiva je bila razbacana na sve strane. Jedinice su se pomerale iz dana u dan. Vrlo je bilo teško sakupiti i srediti arhiv.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, morate da privedete kraju ispitivanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da. Moje poslednje pitanje, mada, naravno, ima puno tema o kojima nismo razgovarali. Pretresno veće će naći sličan odraz ove verzije ekspertskeg tima u tabulatoru 8 koji je već uveden kao dokaz. I ja bih sada ponovo hteo da ponovim da svi ti dokumenti treba da se uvrste kao dokazi u dokazni spis. Ako to nije moguće onda ću zatražiti tabulator broj 10, budući da se u tom tabulatoru govorilo o onome šta je sudija Bonomi pokrenuo.

SUDIJA ROBINSON: Da li bismo mogli da dobijemo broj za tabulator 10?

TUŽILAC NAJS: Pa, pošto su dokumenti već uvedeni, trebalo bi samo pridodati tabulator 10. Naravno, ukoliko Pretresno veće prihvati moju sugestiju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Prvo da raščistimo jednu stvar. Gospodin Najs je dao jedan podebeli dokument koji nosi datum 22. oktobar 2003. godine i tu su razna ova dokumenta vezana za rad ove, obraćanje Nacionalnom savetu za saradnju Srbije i Crne Gore sa Haškim tribunalom i tako dalje, o kojima je svedok rekao da su datirana očigledno u vreme kada je ta komisija bila ...

TUŽILAC NAJS: Ja nisam tražio da se uvedu u dokazni spis, nemam ništa protiv toga, ali svedok je rekao da on ništa ne zna o tome. Ja sam mu pročitao jedan pasus koji se odnosio na poreklo jednog dokumenta, on je izneo svoj komentar i u skladu sa praksom ovog Pretresnog veća ja nisam zatražio da se uvede u dokazni spis.

SUDIJA ROBINSON: Da. Gospodine Miloševiću, budući da se Tužilaštvo nije oslonilo na taj dokument, nema potrebe da se vi sada time bavite.

DODATNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne, ja se time i ne bavim, samo sam hteo da razjasnim da li je gospodin Najs tražio da se taj dokument uvede i hteo sam da u tome stavim prigovor. Pošto nije, nije ni bitno. Samo da pogledam nešto, molim vas. Generale, samo kratko ćemo preći preko nekoliko stvari koje je ovde gospodin Najs pokrenuo u svom unakrsnom ispitivanju. On vas je pitao da li ste dobijali u januaru, odnosno, od januara do marta 1999. godine izveštaje vojske, da li ste dobijali izveštaje policije, vi ste odgovorili da niste jer ste bili na dužnosti pomoćnika ministra odbrane, da li je tako bilo?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: On je na osnovu toga zaključio da vi niste primali nikakve informacije. Da li ste vi primali informacije od svojih područnih organa Ministarstva odbrane?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Svakako. To sam primio od njih informacije, a isto tako događaji koji su se dešavali dole bili su predmet razmatranja i na kolegijumu saveznaog ministra odbrane.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se područni odrgani Ministarstva odbrane nalaze u svim opštinama uključujući i sve opštine na Kosovu i Metohiji, u svim okruzima i na nivou pokrajine?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Tačno, oni se svuda tu nalaze.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, da li mreža tih organa vaših područnih organa Saveznog ministarstva odbrane koja pokriva Kosovo i Metohiju može da služi kao kanal normalnog informisanja o svim bitnim događajima?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Apsolutno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale. Generale, ovde se postavilo pitanje dokumenata, ali ne, postaviću vam samo konkretno pitanje. Da li je vaša, da li je sedište vaše službe bombardovano u toku NATO kampanje?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste, moj kabinet direktnim pogotkom je pogođen.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je tom prilikom došlo do uništavanja dela vaše dokumentacije kojom ste raspolagali?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste. Došlo je do uništavanja velike količine dokumentacije. Nešto je izgorelo, nešto se razletelo i tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li to daje odgovor na pitanje zašto nema više dokumenata koje je bilo moguće ponuditi uz vaše svedočenje?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Svakako, to daje odgovor na to pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rekli ste da je vaš kabinet direktno pogođen?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale. Gospodin Najs vas je pitao u vezi sa događajem u Paraćinu i tvrdnjom iz knjige Ivana Stambolića da je vojska to izmislila. Otkud vama saznanja o događajima u Paraćinu?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ja sam tada bio načelnik bezbednosti te armije i nakon 40 minuta tog zločina, ja sam bio na licu mesta. Tela tih ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, da, hteo sam da čijem da li ste vi lično, dakle kao načelnik bezbednosti Druge armije u to vreme na čijoj je teritoriji bio garnizon u Paraćinu, bili nadležni da ustanovite šta se desilo u Paraćinu?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste, predistražne radnje ja sam vodio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se, dakle, vaša saznanja o tom događaju u Paraćinu o kojima ste svedočili zasnivaju na vašem direktnom službenom iskustvu i radnjama koje ste preduzimali?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Apsolutno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je, dakle, bila u pitanju organizovana grupa ili je bio u pitanju neki poremećeni pojedinac?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Organizovana grupa od šest ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Hvala, generale. Odmah idemo na sledeću temu. Gospodin Najs vam je ovde dao i to je uvedeno u dokazne predmete materijal koji se odnosi na pregled angažovanja jedinica Teritorijalne odbrane Republike Srbije u sastavu prve vojne oblasti. Da li se sećate da ste gledali taj dokument maločas u unakrsnom ispitivanju?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste, sećam se.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, recite šta je pokrivala Prva vojna oblast u to vreme, dakle 1991. godine u novembru mesecu?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Prva vojna oblast je pokrivala najveću teritoriju, centralni deo zemlje, tako da je negde graničila se na zapadu sa linijom dokle je prethodnoj organizacijskoj formacijskoj strukturi što je pripadala Sedmoj armiji, znači, Sedma armija je kompletna ušla u sastav Prve vojne oblasti, a sve je išla od Đedapa pa severno od Paraćina, pa sve do Kosova, Kosova i Metohije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A na zapad dokle je išla Prva vojna oblast, kažite geografski, ne dokle je pre.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa, gografski tačno ne mogu da povičem liniju ali je to od Virovitice je krenula, to je strateški pravac otud je krenula i taj pravac je praćen sve preko Karlobaga do mora.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li je, znači, prva vojna oblast pokrivala deo teritorije Srbije, deo teritorije Hrvatske i deo teritorije Bosne i Hercegovine?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, prva vojna oblas nije bila ni na kakav način locirana u okviru bilo kojih administrativnih granica ni jedne tadašnje Republike u SFRJ?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Reorganizacija vojske upravo je taj smisao imala tada da se to izbegne, republičko organizacovanje i vojske nego eksteritorijalno u odnosu na republike.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dakle, prva vojna oblast je pokrivala i sve ove, sva ova mesta koja su ovde nabrojana u ovom pregledu, a koja se odnose na Baranju, na Istočnu Slavoniju i tako dalje?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. E sada, molim vas, recite da li je Republika, odnosno republička vlast imala bilo kakvu nadležnost u pogledu komandovanja Teritorijalnom odbranom?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Nikakvu nadležnost republička vlast nije imala. To je bilo, oružane snage su bile jedinstvene i bile su pod komandom saveznog sekretara za narodnu odbranu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li je republička ili pokrajinska vlast, da se vratimo prvo, da li je postojao štab Teritorijalne odbrane Vojvodine?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste, postojao je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li postojao Štab Teritorijalne odbrane Srbije?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je postojao Štab Teritorijalne odbrane Kosova?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ko je imenovao komandante tih štabova?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Komandante štabova je savezni sekretar imenovao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je Republika Srbija ili Vojvodina, na primer, evo, uzmimo, na primer, Vojvodinu, imala ovlašćenja da imenuje komandante štabova Teritorijalne odbrane za Srbiju ili Vojvodinu?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Nije imala ovlašćenja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je imala ovlašćenja da komanduje tim snagama?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ne, komandovanje je jedinstveno rešeno, tu nije nikakvu nadležnost imala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je u ovom konkretnom slučaju na koji se odnosi ovaj pregled, znači, ne u konkretnom slučaju, u to konkretno vreme, da li su sve te jedinice Teritorijalne odbrane bile pod komandom JNA ili pod bilo kakvom komandom Republike Srbije?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Isključivo pod komandom Jugoslovenske narodne armije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale. Gospodin Najs je rekao da li vam je poznato da sam ja sklonio u Dejtonu sa dnevnog reda Kosovo. Da li je vama poznato da Kosovo nikad nije bilo na dnevnom redu dejtonskih pregovora?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste, koliko ja znam, to je tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala. Gospodin Najs je ustvrdio da svi koji su postavljeni bili su Srbi. U ono vreme pred rat i u toku rata. Šta ste vi po nacionalnosti, generale?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ja sam po nacionalnosti Mađar.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale. Postavljena su pitanja u vezi sa ...

TUŽILAC NAJS: To nije ono šta sam ja pitao. Ja, naravno, znam da je ovaj svedok po nacionalnosti Mađar, to se vidi u mnogim dokumentima i takođe se vidi da je optuženi o tome govorio. Ja sam samo pitao svedoka u vezi sa tabulatorima koje je on uveo, da li su tu bili postavljeni sve Srbi na funkcije, on je rekao, da.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite nastavite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, gospodin Najs vam je stavio, predočio jedan akt koji je poslat od strane Uprave za odbranu Priština vama na ličnost, piše Savezno ministarstvo za odbranu, sektor za Civilnu odbranu, na ličnost general-potpukovnika Geze Farkaša. Sećate se toga?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, pročitajte, je l' ga imate pred sobom? Mogu ja da pročitam.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Nemam, nemam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ovde oni kažu na početku: "Našim aktom zahtevali smo od komande Treće armije da nam obezbedi naoružanje i municiju za sve jedinice koje odeljenja i odseci na teritoriji pokrajine Kosova i Metohije formiraju i razvijaju, za sve koje se formiraju i razvijaju i to ...

SUDIJA KVON: Dokazni predmet 248.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I to i tu su stavljene dve tačke: "Odredi Civilne odbrane, jedinice veze, Civilna zaštita ...

SUDIJA KVON: Dokazni predmet 248.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je tu isključivo reč o legalnim organima u skladu sa zakonom koji postoji o jedinicama, dakle, Civilne odbrane, Civilne zaštite, jedinica veze i tako dalje?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Apsolutno je reč o tome i za sve njih postojale su formacije lične i materijalne. Znači ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da štedimo vreme.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, morate da izbegavate sugestivna pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da li je sugestivno pitanje da li su jedinice Civilne odbrane, Civilne zaštite, jedinice veze legalne jedinice? Predviđene zakonom? Pitam svedoka, jesu li predviđene zakonom takve jedinice. I onim odlukama ...

SUDIJA ROBINSON: Dalje, idemo dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dalje se kaže ...

SUDIJA KVON: Ja mislim da to nije taj dokument, ali idemo dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dalje se kaže: "Navedeno naoružanje biće isključivo čuvano u magacinima Vojske Jugoslavije," i onda se, da ne čitam dalje kaže gde, u kojim magacinima kojih jedinica Vojske Jugoslavije ...

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste, to je tako regulisano.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ovo znači da se to naoružanje koje se traži za te legalne jedinice ni njima neće izdavati bez naređenja koje može da usledi samo ako je to neophodno?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li piše u poslednjem pasusu, "napominjemo da će dalje aktivnosti na izvršenju, distribuciji i individualnom zaduženju vojnih obveznika isključivo zavisiti od vaših naredbi ukoliko dođe do aktiviranja mobilizacionih planova"?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, da li se to izdaje samo ako se dođe do aktiviranja ...

prevodioci: Prevodioci nemaju originalan dokument.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, prevodioci imaju problema da vas prate bez dokumenta. Molim poslužitelja da nađe poslednji paragraf na poslednjoj stranici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je, da li je, generale Farkaš, tačno ovde da se radi isključivo o naredbi ukoliko dođe do aktiviranja mobilizacionih planova koji su izrađeni i verifikovani od odeljenja odbrane centra za Civilnu odbranu? Da li to sve piše ovde šta sam vam pročitao?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste. To je tako bilo regulisano.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodin Najs je pitao, a što se tu, što tu taj sastav, u tom slučaju civilno stanovništvo dobija, dobija ovo oružje?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa, civilno stanovništvo dobija, ovde se vidi iz ove naredbe odnosno odgovora na moju naredbu jedino u slučaju mobilizacije. To sam pokušavao ovde da objasnim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li, recite mi, molim vas, da li u slučaju mobilizacije to civilno stanovništvo prestaje da bude civilno stanovništvo?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa, apsolutno, oni su vojni obveznici i kad se mobilišu, onda su pripadnici vojske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E, sada mi recite, pošto vas je gospodin Najs pitao da li ste imali u vidu ako se oni mobilišu, a da su oni nabijeni mržnjom, da li ste vi smatrali da je srpsko i crnogorsko i razno drugo nealbansko stanovništvo nabijeno mržnjom prema Albancima, da ostavimo na stranu ovaj rasistički prilaz ovog pitanja, da li se smatrali i da li se smatralo da su nabijeni mržnjom prema Albancima?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Nismo smatrali da su nabijeni mržnjom nikako, ta teritorijama nije ni postavljena u tom obliku. Nisu nabijeni mržnjom, nisu nabijeni, nismo imali primer takav da su tako reagovali u sistemu rukovođenja sa njima i komandovanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, recite mi, generale, da li postoji bilo kakav akt ili propis ili načelo po kome lokalno stanovništvo ne treba da se mobilíše?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ne, nasuprot tome, postoji zakonska obaveza o kategorijama stanovništva koje i koje strukture se mobilišu i prema godištu starosti i prema stručnosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je pravilo da se u jedinice Civilne zaštite i Civilne odbrane upravo mobiliše lokalno stanovništvo?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Normalno, to je osnovni, osnovni princip mobilizacije jer Civilna zaštita treba da deluje na prostoru koji poznaje, a Civilna odbrana takođe u okviru svojih opština, sela i tako dalje.

SUDIJA ROBINSON: Ako sam vas dobro shvatio, generale, to nije novo pravilo.

SVEDOK FARKAŠ: Ne, to je, nije pravilo, to je zakonska materija gde se razrađuje stanovništvo i vojna obaveza, materijalna obaveza i radna obaveza. To su tri kategorije u čemu civilno stanovništvo učestvuje. U prve dve se učestvuje lično i to prioritarno u vojsci, u vojsku, onda u jedinice MUP-a i u jedinice Civilne zaštite. Ostalo vojno sposobno stanovništvo se ostale strukture, recimo, Civilne odbrane.

SUDIJA ROBINSON: Suština je u tome da je taj zakon postojao pre rata.

SVEDOK FARKAŠ: Jeste, postojao je. Postojao je. Na bazi tog zakona o odbrani su izrađene i formacije i čitava struktura koju smo ovde spominjali i to je na osnovu tog Zakona je rađeno.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Miloševiću, izvolite, nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodin Najs je tvrdio da je policija Republike Srbije bila militarizovana. Da li vi kao školovan general možete da potvrdite taj njegov stav da je policija u Republici Srbiji bila militarizovana?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa, ja sam to i pitao, šta on podrazumeva pod tim? Ja to ne mogu da potvrdim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodin Najs vam je predočio neki dokument Vlade Srbije i Crne Gore iz koga proizilazi da nije, on je tvrdio da ne postoji institucija Štab Vrhovne komande. Da li je neko izmislio Štab

Vrhovne komande ili je Štab Vrhovne komande u ratu, u stvari, Generalštab u ratu, prerastao u Štab Vrhovne komande?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste, to je tako. Znači sa određenim pomeranjima i smanjenjem brojnog stanja Generalštaba. Generalštab je u miru veća masa ljudi, a u ratu ona se smanjuje i to je razlika u formaciji, znači, postoji formacija Generalštba u ratu. I onda kada dođe do ratnog stanja, onda se više ne zove Generalštab, nego Vrhovni štab odbrane.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Štab Vrhovne komande.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Štab Vrhovne komande.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li je tu taj naslov Štab Vrhovne komande neko izmislio ili je on zasnovan na propisima?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: On je zasnovan na propisima i svi dokumenti u toku rata su, tačno nose naziv i potpis i regularno su ušli u dokumentaciju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja se neću baviti pozadinom tog akta koji je citirao gospodin Najs, želao sam samo da ustanovimo da li je to neka izmišljena institucija Štab Vrhovne komande. Generale, postavili su vam pitanje o zajedničkoj komandi. Vi ste rekli da je to bio oblik koordinacije. Ja vas o tome neću više pitati. Da li je taj oblik koordinacije na bilo kakav način narušavao jedinstveni lanac komandovanja u Vojsci Jugoslavije?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Nikako. O tom jednostavno nema mogućnosti da narušava lanac komandovanja. To je jasno definisano i to, to nije jednostavno bilo moguće da se tako nešto desi. Pogotovo u ratu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Generale, gospodin Najs je pomenuo u vezi sa svedočenjem generala Vasiljevića da su predstavnici vojske na tom sastanku kod mene 17. marta izneli podatak o nekih 800, a vi ste govorili da su predstavnici vojske govorili o podatku od nekih 200 i nešto, a predsedavajući policije o podatku od 300 i nešto. Da li je iko pominjao podatak od 800?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ne, na tom sastanku te dve cifre su bile u opticaju. Samo oko 200 učinjeno sa naše strane i 300 od policije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, molim vas, u vezi sa stavovima koje sam ja imao, da li je bilo, šta je bilo rečeno šta činiti sa onima koji su izvršili ta krivična dela?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Decidno je rečeno da odmah, trenutno ih uhapsiti i staviti u sudsku proceduru. Bez čekanja, to je bio decidan, izričit vaš stav i naređenje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Vi ste rekli pred kraj odgovora u vezi sa pitanjima koja su vam postavljena o materijalima generala Gojovića da je Ojdanić odmah naredio generalu Gojoviću da ustanovi u kom se stepenu nalazi procedura, pa niste bili dovoljno jasni. O kakvoj proceduri mislite u vezi sa ovim zločinima koji su učinjeni?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa, o proceduri, pre svega gde se nalaze predmeti, da li je to predato, jednostavno da Gojović napravi pregled gde se nalaze koliko trenutno znamo za takva dela i u kakvom su stanju ti predmeti. Gde se nalaze? U kojoj su fazi rešavanja? Da li u fazi istrage, da li je to u fazi predistražnih radnji, da li je to u fazi suđenja ili su već presuđeni slučajevi ili ako nisu iz naše nadležnosti da li su predate nadležnim sudskim organima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, bez obzira, znači, u kojoj fazi, da li se u svim tim varijantama koje ste sad izneli, radilo o proceduri krivičnog gonjenja počilaca krivičnih dela na Kosovu i Metohiji?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Apsolutno to je bilo apostrofirano, to je svrha svega toga da se to izvrši analiza i da se onda podstrektno brzo rešavanje svih tih problema.

TUŽILAC NAJS: Ne znam da li je optuženi završio, ali jedna stvar je dokument koji je optuženi pomenuo, to je podnesak Srbije i Crne Gore. Ja nisam tražio da se uvede taj dokument jer je on već pred Sudom, ali on je pogrešno tumačio ono što se kaže u dokumentu. U dokumentu se ne negira postojanje Štaba Vrhovne komande, već se negira postojanje Vrhovne komande.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja moram da kažem da to šta se negira, šta se ne negira, ja sam jasno postavio pitanje generalu da li je neko izmislio izraz "Štab Vrhovne komande", jer je on zasnovan na propisima. I on je na to dao odgovor. Generale, gospodin Najs vam je postavio pitanje u vezi nekave navodne izjave pred Sudom nekadašnjeg načelnika Državne bezbednosti Radomira Markovića kako je bio neki sastanak kod mene u

kome je naređeno da se skalanjaju leševi. Da li je vama poznato da Radomir Marković nikakvu takvu izjavu nije dao pred sudom?

TUŽILAC NAJS: Ne, ne, to nije moguć oblik pitanja. Ja mislim da sam ja svoje pitanje zasnovao na okolnostima koje su već iznete pred ovo Pretresno veće.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Miloševiću, ovo poslednje pitanje nije dozvoljeno. Preformulišite ga ili pređite na drugu temu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je vama poznato, iz svega šta je u vezi s tim objavljeno, da je Radomir Marković tu tvrdnju koju je izneo gospodin Najs porekao i ovde u svedočenju pod zakletvom i na sudu u Beogradu i pred anketnim odborom Skupštine Jugoslavije?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa, sad ja moram da se prisetim toga što se onih prethodnih, znači, pred Skupštinom, pred sudom, čini mi se da je to tačno. Ne bih mogao i sada tačno da se prisetim šta je sve on ovde izjavio. Tako da ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su vam poznate njegove izjave da je bio izlagan torturi i obećanjima s druge strane?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: To mi je poznato, to je ...

TUŽILAC NAJS: Kako to može da bude relevantno ili od koristi? Želeo bih samo da podsetim Pretresno veće da se pitanjem ove izjave Pretresno veće bavilo na osnovu iskaza koji je dao sam Marković i načina takođe na koji je uzeta izjava i sve smo to čuli ovde pred Pretresnim većem, tako da ova pitanja ni na koji način ne mogu pomoći Pretresnom veću, nisu relevantna i verovatno su i neprihvatljiva.

SUDIJA ROBINSON: Ja se slažem, u celini se slažem, gospodine Miloševiću. Pređite na drugu temu. U svakom slučaju, prekoračili smo vreme kada je trebalo da završimo sa radom, pa pokušajte da što pre završite svoje dodatno ispitivanje, imajući na umu zdravlje ovog svedoka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Hvala, završio sam, gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Miloševiću. Dozvolite samo da kažem da se dokumenti koje je ponudio gospodin Najs na kraju unakrsnog ispitivanja uvode kao dokazi: dokazni predmet 921, tabulator 10. Generale, ovim je završeno vaše svedočenje. Hvala vam što ste došli u Hag (The Hague) da svedočite. Sada možete da idete, a mi nastavljamo sa radom sutra u 9.00.

Fond za humanitarno pravo